

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

Кафедра практики англійської мови

На правах рукопису

ОСПОВА ВІКТОРІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА

**МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПИСЬМУ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ**

Спеціальність: 014.021 Середня освіта (Англійська мова і література)

Освітньо-професійна програма: Середня освіта. Англійська мова

Робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

Науковий керівник:

ГОРДІЄНКО ЮЛІЯ АНАТОЛІВНА
кандидат педагогічних наук, доцент

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол № _____

засідання кафедри практики англійської мови

від ____ _____ 2023 р.

Завідувач кафедри

(_____) проф. Еліна Коляда

ЛУЦЬК – 2023

АНОТАЦІЯ

Осіпова В.О **Методи навчання письму здобувачів закладів загальної середньої освіти на уроках англійської мови.** Рукопис. Робота на здобуття освітнього ступеня «МАГІСТР». Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2023 рік. 133 с.

У магістерській роботі досліджено методику навчання письму здобувачів закладів загальної середньої освіти на уроках англійської мови. Актуальність роботи полягає в тому, що в умовах впровадження НУШ навчання письму є важливою умовою формування англійської комунікативної компетентності, вміння висловлюватись, зокрема як в писемному, так і усному мовленні.

Навички письма розглянуто у контексті формування англійської комунікативної компетентності здобувачів ЗЗСО на уроках англійської мови. Воно ґрунтується на стандарті освіти, вимогах методики НУШ і модельних навчальних програмах.

Методичне підґрунтя навчання письму на уроках англійської мови у ЗЗСО засноване на досвіді та відповідній методичній системі. Методичний супровід відбувається поетапно на різних рівнях освіти та за умови дотримання послідовності. Зважаючи на це, ми визначили поетапність виконання завдань для 5-6 класів НУШ. Отримані теоретичні результати ми перевірили емпірично. Для цього було спочатку укладено систему вправ і завдань для навчання письму та згодом впроваджено їх в освітній процес ЗЗСО і проаналізовано результати. Для успішного й ефективного навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови було сформовано методичні рекомендації.

Практичне значення результатів полягає в тому, що їх можна використовувати при плануванні уроків англійської мови у 5 класі НУШ для формування навичок письма у здобувачів освіти. Окрім цього, отримані результати можуть бути корисними для здобувачів вищої освіти у процесі

вивчення методики навчання англійської мови, написання досліджень та опанування особливостями впровадження компетентнісного підходу в НУШ.

Ключові слова: англійська мова, урок англійської мови, англomовна компетентність, здобувачі освіти, НУШ, письмо, комунікативні навички.

SUMMARY

Osipova V.O. Methods of teaching writing to students of general secondary education in English lessons. Manuscript. Research paper for obtaining “MASTER” degree. Lesya Ukrainka Volyn National University. Lutsk, 2023. 133 p.

The master's thesis is devoted to the method of teaching writing to students of general secondary education institutions in English lessons. The relevance of the work lies in the fact that, in the conditions of the implementation of the NUS, learning to write is an important condition for the formation of English-language communicative competence, therefore, learning to write allows you to form the ability to express yourself, in particular, both in written and oral speech.

Writing skills are considered in the context of the formation of English-language communicative competence of general secondary education students in English lessons. It is based on the standard of education, the requirements of the NUS methodology and model curricula.

The methodology of teaching writing in English language classes in general secondary education is based on experience and the appropriate methodical system. It takes place in accordance with the levels of education and in a consistent manner. To accomplish this aim a system of exercises and tasks for teaching writing was concluded. After that, they were implemented and the results were analyzed. To ensure effective teaching of writing to students of general secondary education institutions in English lessons, methodical recommendations were formed.

The practical significance of the results lies in the fact that they can be used in planning English language lessons in the 5th grade of NUS with the aim to form students' writing skills. In addition, the obtained results can be used by students when studying the methodology of teaching English, writing research, and studying the peculiarities of the implementation of competency-based approach to education at the NUS.

Keywords: English language, English language lesson, English language competence, education seekers, NUS, writing, communication skills.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
SUMMARY	4
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 НАВЧАННЯ ПИСЬМУ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧА ЗЗСО (ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ).....	10
1.1. Англomовна комунікативна компетентність здобувача ЗЗСО.....	10
1.2. Навчання письму на уроках англійської мови у Державному стандарті базової середньої освіти та модельних навчальних програмах	18
Висновки до розділу 1	24
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНЕ ПІДГРУНТЯ НАВЧАННЯ ПИСЬМУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗЗСО	26
2.1. Досвід навчання письму у ЗЗСО	26
2.2. Методика навчання письму здобувачів ЗСО	34
Висновки до розділу 2	42
РОЗДІЛ 3 ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПИСЬМУ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	44
3.1 Система вправ і завдань для навчання письму здобувачів освіти на уроках англійської мови у 5 класі НУШ	44
3.2. Аналіз особливостей впровадження методичного підґрунтя для навчання письма здобувачів освіти 5 класів НУШ	53
3.3. Методичні рекомендації для ефективного навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови	60
Висновки до розділу 3	67
ВИСНОВКИ.....	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72
ДОДАТКИ.....	80

ВСТУП

Актуальність теми. Розвиток особистості здобувача освіти здійснюється завдяки засвоєнню різногалузевих знань, які формують його предметні компетентності. Це дає можливість втілювати компетентнісний підхід в освітньому процесі, зокрема в рамках концепції Нової української школи, що передбачає засвоєння знань із подальшим їх прикладним застосуванням не лише в ситуаціях навчання, а й у щоденному житті.

Вивчення англійської мови у закладах загальної середньої освіти є однією з провідних вимог суспільства до організації освітнього процесу, адже саме засвоюючи іноземну мову, учень розвиває свої особистісні особливості. Таким чином формується англійськомовна комунікативна компетентність, що становить невід'ємний елемент комунікативної культури здобувача освіти.

Оскільки вивчення англійської полягає не лише в умінні послуговуватись при усному спілкуванні усіма рівнями мови, а й у формуванні навичок письмового оформлення мовлення, то постає необхідність у дослідженні методики навчання письму на уроках англійської мови, адже, як відомо, техніка письма почасти залишається на периферії умінь учнів. Водночас увага учителів зосереджується навколо засвоєння лексики, граматики та фонетики, що спричиняє труднощі навчання письма здобувачів освіти ЗЗСО.

Навчання письму на уроках англійської мови, зокрема в основній школи та в умовах реалізації концепції нової української школи у 5-6 класах, включає формування значної кількості умінь, які пов'язані з навичками написання слів, речень та висловлень. Важливо, що воно не відбувається ізольовано, а в єдності з іншими видами мовленнєвої діяльності, адже письмо становить вагомий компонент англійськомовної комунікативної компетентності.

Дослідження особливостей навчання письму як на теоретичному, так і на науково-методичному рівні спостерігаємо у працях педагогів, методистів, учителів-практиків тощо. Його розглядають крізь призму формування

англомовної компетентності учнів (Т.О.Пахомова, А.О.Шинкаренко, К. Т. Карпюк, О. Я. Савченко, Р. Б. Шиян) [38, 44, 53]. Окрім цього, аспекти вивчення стосуються формування іншомовних орфографічних умінь (Н. К. Склярєнко, Ю.В. Єловська), зокрема в різних видах діяльності на уроках (Д.С. Громова) [8,12,44].

Окремо це питання висвітлено у методиці навчання англійської мови (О. І. Вишневський, І. В. Холод, Роберт В. Блай) та з урахуванням вікових особливостей учнів основної школи у навчанні письму (Г. В. Матюха, О. Б. Тарнопольський) [25,50,72]. Дослідження навчання письма відбувається також у напрямку культури іншомовного писемного спілкування (І. А. Андрійко, О. О. Москалець), а також щодо висвітлення значення інформаційних технологій у цьому процесі (К.С. Батенко, О.М. Панкрєтенкова, С. Ю. Ніколаєва, М. Сперлінг) [1, 36].

Проте поза увагою залишається дослідження методичних аспектів навчання письму в умовах Нової української школи на уроках англійської мови (у 5-6 класах), що потребує системного підходу та виокремлення провідних особливостей. Це становить актуальність нашого дослідження, що дозволить розглянути окреслене питання як на теоретичному, так й емпіричному рівнях.

Мета дослідження: вивчення методичних особливостей навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі *завдання*:

- 1) встановити сутність англомовної комунікативної компетентності здобувачів ЗЗСО;
- 2) проаналізувати Державний стандарт базової середньої освіти та модельні навчальні програми щодо навчання письму на уроках англійської мови у ЗЗСО;
- 3) окреслити досвід навчання письму у ЗЗСО на уроках англійської мови;
- 4) описати методику навчання письму здобувачів освіти на уроках англійської мови у ЗЗСО;

- 5) сформувати систему вправ і завдань для навчання письму здобувачів освіти на уроках англійської мови у 5 класі НУШ;
- 6) проаналізувати особливостей впровадження методичного підґрунтя для навчання письма здобувачів освіти 5 класів НУШ;
- 7) укласти методичні рекомендації для ефективного навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови.

Об'єктом дослідження є методи навчання письму здобувачів освіти ЗЗСО.

Предмет дослідження полягає у вивченні реалізації методів навчання письму на уроках англійської мови у ЗЗСО, зокрема в умовах Нової української школи.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. У роботі ми здійснили науково-теоретичне вивчення методичних основ навчання письма, тому наукова новизна полягає насамперед у систематизації наукових підходів до дослідження методичного підґрунтя навчання письму учнів ЗЗСО, у тому числі в умовах втілення концепції Нової української школи.

Практичне значення одержаних результатів. Дослідження навчання письму учнів дозволяє виокремити не лише теоретичний аспект, а й прикладний. Таким чином отримані результати можуть бути використані при написанні наукових досліджень щодо навчання письму на уроках англійської мови (статей, тез, виступів тощо), студентами при вивченні методики навчання англійської мови та підготовці до написання кваліфікаційних робіт. Окрім цього, вони будуть корисними для вчителів англійської мови, насамперед тих, які здійснюють втілення концепції Нової української школи у 5-6 класах.

На основі результатів дослідження розроблено методичні рекомендації для ефективного навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови.

Дослідження було проведено на базі Судилківського ліцею Судилківської сільської ради Шепетівського району Хмельницької області. Вибірку склали учні 5 класу, в загальній кількості 29 осіб.

Апробація результатів та публікації. Отримані у ході дослідження теоретичні висновки було представлено на Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки та освіти України в особливих умовах євроінтеграції» 03-04 травня 2023 року та у збірнику матеріалів XVII Міжнародної наукової конференції "Пріоритети германської та романської філології" імені Євгенії Гороть 10-11 листопада 2023 року.

Структурно кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг роботи складає 133 сторінок.

РОЗДІЛ 1

НАВЧАННЯ ПИСЬМУ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧА ЗЗСО (ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ)

1.1. Англomовна комунікативна компетентність здобувача ЗЗСО

Вивчення англійської мови у закладах загальної середньої освіти в умовах реалізації компетентнісного підходу, зокрема в основній школі, передбачає формування у здобувачів освіти відповідної англomовної комунікативної компетентності, яка становить вагомий структурний компонент загальної комунікативної культури. Особливої актуальності це набуває в умовах практичного втілення концепції Нової української школи, коли перед учителями 5-6 класів постають почасти труднощі як методичного характеру, так і психологічного, оскільки відбувається активний процес реформування освіти, що має проблеми, зумовлені введенням воєнного стану в Україні.

Сучасне підґрунтя мовно-літературної освіти у ЗЗСО пов'язане з виокремленням нового погляду на проблематику міжнаціонального та міжнародного спілкування. Як відомо, провідним засобом у цьому виступає англійська мова, вивчення якої потребує формування у здобувачів освіти, зокрема основної школи, тих комунікативних умінь, які пов'язані насамперед із англomовною комунікативною компетентністю майбутніх випускників освітніх закладів.

Комунікація, як відомо, постає найуживанішою формою взаємодії людей у суспільстві, зокрема в актуальних умовах, коли вимушений переїзд для багатьох українців спричинив необхідність пришвидшеного набуття навичок послуговування мовними засобами іноземних мов. Відповідно провідною умовою ефективного спілкування є комунікативна компетентність.

У науково-педагогічній літературі поняття «компетентність» пов'язане з оволодінням певною сукупністю знань, умінь і навичок, необхідних для

практичного послуговування тією чи тією галуззю знань. Поняття «компетентний» таким чином розглядається у контексті засвоєння певної компетентності чи загальної обізнаності у галузі [46, с. 282]. Окреслені наукові поняття актуалізовані в різноманітних тлумаченнях і та контекстах досліджень. Варто при цьому зазначити, що визначення поняття «компетентність» здійснюється на основі таких підходів:

- 1) сукупність необхідних знань;
- 2) знання, якими повинна володіти людина, що вивчає ту чи ту наукову галузь;
- 3) емпіричний досвід, що дозволяє реалізовувати успішну діяльність у межах певної сфери [38, с. 59-60].

Можемо стверджувати, що в усіх описаних підходах окреслену сукупність знань та умінь становлять узагальнені категорії, які безвідносні до особистості чи її характеристики.

Варто при цьому виокремити наукове осмислення поняття «компетентність», згрупувавши такі підходи:

- 1) актуалізація у межах діяльності в умовах конкретної професії;
- 2) інтегративна характеристика компетенцій у межах галузі;
- 3) ступінь готовності особистості до втілення умінь у діяльності;
- 4) формування у процесі засвоєння сфери діяльності [53, с. 159].

Таким чином комунікативна компетентність – одна із основних характеристик особистості, яка дає змогу їй самореалізуватись. Її формування на уроках англійської школи здобувачами освіти у 5-6 класах, тобто в умовах активного впровадження Нової української школи, виступає, на думку дослідників, метою її вивчення. Відповідно Т. О. Пахомова та Я. С. Сенченко пропонують розглядати термін «англомовна комунікативна компетентність» як «здатність і готовність здійснити англомовну комунікацію, яка формується на основі певного комплексу компетенцій і якостей студента» [38, с. 60]. Можемо стверджувати, що компетентність передбачає інтеграційні вміння особистості,

які дозволяють їй взаємодіяти та реалізовуватись завдяки засвоєнню як теоретичного, так і практичного аспектів.

Компетенція як окреме поняття у наукових дослідженнях вивчається як похідна від компетентностей характеристика, що передбачає актуалізацію сфери знань, навичок, умінь, якостей, що в єдності дають особистості змогу вирішувати ситуації, зокрема життєві, в умовах зміни зовнішнього середовища. Обширне осмислення цього поняття, поживлення соціальної і міжкультурної взаємодії членів суспільства у такий спосіб мають вплив на стратегію навчання здобувачів освіти англійської мови, зокрема в умовах закладів загальної середньої освіти. Відбувся, за визначенням Т. О. Пахомової, «перехід із загальних підходів на лінгвосоціокультурний» [38, с. 61].

Таким чином, компетентність відрізняється від компетенції, оскільки компетенція – поєднання знань, умінь, навичок та якостей особистості, які дозволяють вирішувати життєві ситуації, пов'язані як навчанням, так і повсякденним життям. Відповідно компетентність передбачає застосування компетенції, тобто сформоване вміння вирішувати завдання завдяки засвоєним знанням.

Так виникають оновлені підходи в навчанні майбутніх вчителів англійської мови, які згодом навчатимуть учнів в умовах Нової української школи. До компонентів, що формують вміння учня спілкуватись англійською мовою, входить також культурний як окремий, адже він несе специфічне національне забарвлення, пов'язане з традиціями, звичаями й обрядами. Окрім цього, він передбачає врахування у вивченні англійської мови культурно-етнічних особливостей носіїв мови для поглибленого формування англомовної компетентності на усіх її рівнях (фонетичному, граматичному, лексичному тощо).

Можемо стверджувати, що формування у здобувачів освіти, зокрема учнів Нової української школи, англомовної компетентності, передбачає врахування таких компонентів:

- 1) засвоєння специфічно національних слів та словосполучень;

2) сприйняття співрозмовника як носія мови, приналежного до певного національно-культурного контексту;

3) вміння відповідати на запитання комуніканта та формувати при цьому відповідно до теми спілкування розмову;

4) засвоєння особливостей мовного етикету та мовної поведінки носіїв англійської мови;

5) ознайомлення з особливостями правил спілкування англомовного середовища;

6) осмислення закономірностей взаємодії культур на мовному рівні [38; 53].

Активний розвиток освіти, її реформування, підвищення престижності значення англійської мови, інформаційний розвиток суспільства, увага до іноземних культур зумовлює у комплексі нові умови формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти ЗЗСО.

Англомовна комунікативна компетентність, на думку Т. О. Пахомової, розглядається як здатність і готовність особистості «здійснювати ефективну англомовну комунікацію» [38, с. 61]. О. М. Панкратенкова вважає, що це – «комплексна якість особистості, набута у процесі вивчення англійської мови, яка складається з лінгвістичних, комунікативних і соціокультурних знань, професійних умінь і особистих ставлень, базується на досвіді та проявляється у загальній здатності й готовності до успішної діяльності в англомовному середовищі» [36]. Можемо стверджувати, що метою вивчення англійської мови на уроках у закладах загальної середньої освіти постає формування англомовної комунікативної компетентності, що забезпечується лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом.

У такий спосіб така здатність формується на основі компетенцій, які дозволяють диференціювати структуру англомовної комунікативної компетентності. Відповідно для її формування доцільно диференціювати складові:

1) мовна (лінгвістична) компетенція (система знань, умінь і навичок для реалізації англомовної комунікації у різних ситуаціях спілкування);

2) соціокультурна компетенція (засвоєння відомостей щодо соціокультурних особливостей мови у межах країни походження та стандартів комунікативної поведінки);

3) професійна компетенція (знання необхідної для висловлення обмеженої лексики) [1, с. 144].

В умовах реалізації концепції «Нова українська школа» у закладах загальної середньої освіти передбачено три рівні освіти: початкову, базову середню, профільну середню [26]. У межах базової середньої школи у 5-6 класах, як адаптаційний етап, передбачається формування в учнів відповідних предметних компетентностей, серед яких загальні для всіх навчальних дисциплін. До них належать: вміння висловлювати власну думку усно та письмово [10].

Як відомо, сприятливим психо-віковим етапом у формуванні англомовної комунікативної компетентності у системі загальної середньої освіти вважають підлітковий вік. У такий спосіб у 5-6 класах здобувачі освіти характеризуються найвищими показниками якісного засвоєння компетентності, тому школярам цього віку найлегше буде адаптуватись у нових комунікативних умовах, що сприятиме удосконаленню комунікативної культури особистості.

У зв'язку з цим іншомовною комунікативною компетентністю здобувачів освіти ЗЗСО вважаємо «здатність успішного вирішення завдань взаєморозуміння та взаємодії з носіями мови, яка вивчається, відповідно до норм і культурних традицій в умовах прямого та опосередкованого спілкування» [4, с. 90]. Структуру англомовної комунікативної компетентності розглядаємо у зв'язку зі складовими: мовною, мовленнєвою, лінгвосоціокультурною та навчально-стратегічною [18, с. 42]. В інших наукових дослідженнях (А. С. Сизенко [43]; О. А. Комар, Л. М. Байдюк [18]; О. М. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька [4]) диференційовано таку структурну організацію цієї компетентності, до якої входить лексична,

граматична, фонетична, комунікативна, соціокультурна, когнітивна та дискурсивна складові [43, с. 103].

Англомовна комунікативна компетентність пов'язана з формуванням у здобувачів освіти наступних умінь:

- 1) уміння читати і розуміти нескладні, автентичні тексти (з визначенням змісту);
- 2) усно спілкуватись у навчальних, побутових ситуаціях;
- 3) розповідати інформацію про себе, події, висловлювати думку, оцінку;
- 4) вміння письмово оформляти та передавати елементарну інформацію [37].

Англомовну комунікативну компетентність трактуємо як вміння спілкуватись англійською мовою в різних комунікативних ситуаціях, застосовуючи як вербальні, так і невербальні засоби, що відповідають зовнішнім умовам. У методиці навчання англійської мови диференціюють мовні (знання лексики, граматики, фонетики), мовленнєві (говоріння, читання, письмо) і соціокультурні (етикет мови, що вивчається) компоненти [4; 37; 18].

Важливою передумовою формування англомовної комунікативної компетентності слід вважати послуговування у вивченні мови комплексом тематичних навчальних матеріалів, які матимуть лінгвосоціокультурний характер. Дослідниця Т. О. Пахомова пропонує використовувати також так зване інтерактивне включення здобувачів освіти в англомовну комунікацію завдяки контекстно-комунікативній технології зі створенням того мовного оточення, яке дозволяє включатись у спілкування на рівні мислення іноземною мовою. Відповідно доцільно послуговуватись методом діалогу, прослуховування мовлення носіїв мови, дискусії, проєктною діяльністю тощо [38, с. 61-62].

Окрім цього, доречними будуть саме ті методи, які дозволять формувати мотивацію до навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти на уроках англійської мови у 5-6 класах. Ми пропонуємо залучати також кейс-метод,

рольову гру, презентацію, аналіз англомовних текстів і статей, перегляд відеоматеріалів тощо.

Успішність формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти ЗЗСО у 5-6 класах, тобто в умовах реалізації Нової української школи, залежить від сукупності чинників. Насамперед варто врахувати умови навчання в освітньому закладі, тобто проаналізувати сприятливість педагогіко-психологічних умов, які втілює учитель в умовах навчального закладу. У такий спосіб можемо сформувати педагогічні умови, які сприяють формуванню цієї компетентності:

- 1) увага до психо-вікових особливостей розвитку учнів;
- 2) сприятливість соціальних умов, тобто рівень соціалізації учня;
- 3) рівень педагогічної майстерності вчителя англійської мови;
- 4) втілення вчителем механізмів мовлення;
- 5) мотивація учнів до навчально-пізнавальної діяльності;
- 6) послуговування в освітньому процесі ситуаціями спілкування, максимально наближеними до реальних чи реальними;
- 7) зміст навчального матеріалу;
- 8) робота зі зразком доречної комунікативної поведінки мовців [1; 36; 53].

У контексті англомовної комунікативної компетентності формування навичок письма відбувається у межах мовного її компонента. Хоча писемне мовлення має суттєву відмінність від усного, проте воно суттєве, адже подекуди провідною формою спілкування виступає листування, написання текстів, повідомлень тощо. Відповідно письмо у вивченні англійської мови у ЗЗСО інтегрує в собі всі інші навички здобувачів освіти, у тому числі аудіювання, говоріння та читання.

Доречними у цьому процесі будуть ті методи, які показують найвищу ефективність у умовах конкретного освітнього середовища. К. С. Батенко наголошує, що доцільними будуть ті, які «сприяють формуванню англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти у письмі та мотивують їх до

удосконалення рівня володіння англійською мовою» [1, с.147]. У зв'язку з цим А. О. Шинкаренко диференціює поняття «техніка письма», під яким розуміє «комплекс навичок використання графічної та орфографічної систем іноземної мови» [53, с. 160].

Відповідно у здобувачів освіти у контексті формування англомовної комунікативної компетентності постає необхідність у навичках, пов'язаних із компетентністю у техніці письма, яка дозволяє за допомогою графічних засобів та правильного орфографічного оформлення письмового виду мовленнєвої діяльності передавати інформацію, думки, стани тощо. При цьому важливо враховувати складну та динамічну взаємодію відповідних навичок, знань та мовної усвідомленості [44,с.13]. Зміст англомовної комунікативної компетентності у навичках письма полягає у формуванні графічних й орфографічних умінь здобувачів освіти, знання правильного написання букв, слів англійською мовою [42].

Усвідомлення здобувачами освіти, зокрема у 5-6 класах за концепцією НУШ, техніки письма дозволяє формувати вміння аналізувати його, формувати систему про нього; свідомо послуговуватись графічними засобами, самостійно чи з допомогою виправляти помилки орфографічного та каліграфічного характеру. Можемо стверджувати, що це становить зміст навичок письма, яке входить в англомовну комунікативну компетентність як окремий структурний компонент.

Практичний досвід формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти ЗЗСО демонструє, що у порівнянні з іншими вміннями та навичками, компетентність у техніці письма, зокрема щодо орфографічних навичок, залишається на периферії. У такий спосіб недооцінювання письма як мети та засобу навчання висуває його на задній план, тому письмові справи виконуються без особливої уваги учнів [44; 53].

Отже, можемо підсумувати, що англомовна комунікативна компетентність здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти передбачає формування в учнів умінь послуговуватись мовними засобами

англійської мови (фонетичними, лексичними, граматичними, орфографічними тощо) для повноцінної участі у різноманітних ситуаціях спілкування. Її формування потребує комплексного підходу, якісна реалізація якої можлива лише на засадах інтегрованого підходу із застосуванням різноманітних методів навчання. Відповідно можемо стверджувати, що англомовна комунікативна компетентність на уроках англійської мови має сформуватись за умов сприяння активному залученню здобувачів освіти до мовленнєвої діяльності, що розвиватиме їх когнітивні, навчальні та комунікативні навички завдяки формуванню їх мотивації до навчально-пізнавальної діяльності та самостійності.

1.2. Навчання письму на уроках англійської мови у Державному стандарті базової середньої освіти та модельних навчальних програмах

Реформування українського освітнього процесу, зумовленого впровадженням концепції Нової української школи, сьогодні активно відбувається у середній базовій освіті, тобто в умовах 5-6 класів. У зв'язку з цим постає необхідність у виокремленні предметних компетентностей, на які орієнтуються учасники освітнього процесу. Під час вивчення англійської мови на уроках провідним постає формування англомовної комунікативної компетентності. Вона дозволить учням спілкуватись іноземною мовою, осмислювати іноземну культуру та етно-національні особливості тощо. Важливим у цьому контексті є навчання письму, яке як один із видів мовленнєвої діяльності, розширює комунікативні можливості здобувача освіти у засвоєнні іноземної мови.

Сучасні запити суспільства в освітній сфері сьогодні доволі високі, адже спостерігаємо високий рівень вимог до результатів навчання учнів. Особливо це стосується уроків англійської мови у ЗЗСО, у межах яких сформовано наступні вимоги до засвоєння здобувачам освіти техніки письма. Відповідно

можемо виокремити вільне та коректне висловлення своїх думок відповідно до теми та ситуації спілкування, не лише в усному, а й у письмовому форматах.

Відповідно можемо вважати письмо, за визначенням Н. К. Скляренко, «універсальним базовим засобом навчання, адже воно сприяє формуванню інших умінь та навичок, зокрема запам'ятовуванню лексичного та граматичного матеріалів, а також допомагає в навчанні аудіювання, читання та говоріння» [44, с. 15]. У такий спосіб, англomовна компетентність у засвоєнні техніки письма виступає вагомим компонентом для формування освіченої, комунікативно розвиненої особистості здобувача освіти, зокрема в межах 5-6 класів.

Навчання письму має відповідне методичне підґрунтя, яке дає можливість вчителям ефективно формувати орфографічні навички. Окрім цього, варто звернути увагу на закріплені на законодавчому рівні вимоги, які дозволяють формувати прозору систему оцінювання вмінь здобувачів освіти у процесі засвоєння техніки письма. До таких належить Державний стандарт базової середньої освіти та модельні навчальні програми, які водночас слугують орієнтиром для вчителів, які проходять адаптацію до втілення концепції Нової української школи в реальність, що на практиці спричиняє розбіжності поглядів та труднощі.

Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений Кабінетом Міністрів України від 30 вересня 2020 р., детермінує вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти у контексті базової середньої освіти. Згідно з ним, базова освіта вміщує цикли: адаптаційний (5-6 класи), базовий предметний (7-9 класи). Важливо, що ним регулюється загальний обсяг навчального навантаження, що розподілений за освітніми галузями, структуру та зміст базової середньої освіти [10, с. 1].

На його основі розробляються освітні програми навчальних предметів, у тому числі англійської мови. Важливо, що він детермінує мету базової середньої освіти, яка полягає у формуванні компетентностей, що необхідні для

здобувачів освіти для їх успішної соціалізації, активності у суспільстві, самореалізації, професійного навчання, виховання, зокрема національного.

У контексті формування англомовної комунікативної компетентності Державний стандарт базової середньої освіти передбачає ключовою компетентністю набуття здатності спілкуватись як рідною, так і іноземною мовами. Навчання письму посідає тут ключове місце, адже воно передбачене у контексті здійснення комунікації у письмовій формі шляхом послуговування функціями англійської мови, лексичним і граматичним ресурсами.

Варто зауважити на суттєвій особливості, що стосується визначення різновидів мовленнєвої діяльності. У такий спосіб звичні нам поняття (читання, аудіювання, говоріння, письмо) замінено на назви компетенцій:

- 1) сприйняття,
- 2) відтворення,
- 3) спілкування,
- 4) мовне посередництво [2, с. 1].

Таким чином у ньому детерміновано як наскрізне в усіх ключових компетентностях уміння висловлювати письмово «власні думки, почуття, переконання, зважаючи на мету та учасників комунікації, обираючи для цього відповідні мовленнєві стратегії» [10, с. 5]. Також встановлені у цьому документі вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів з мовно-літературної освітньої галузі, до якої входить англійська мова як окрема навчальна дисципліна, передбачають писемну взаємодію учня з іншими особами в режимі реального часу за допомогою засобів англійської мови.

У вимогах до обов'язкових результатів навчання учнів у мовно-літературній галузі (іншомовна освіта), які включають вимоги до результатів вивчення англійської мови, виокремлено пункти, у контексті яких можемо визначити загальні результати, пов'язані з навчанням учнів письму, які окреслено у такий спосіб:

1. «Сприйняття усної інформації та письмових текстів іноземною мовою в умовах безпосереднього та опосередкованого міжкультурного

спілкування»: «Сприймає усну інформацію» ([ІНО 1.1]); «Сприймає письмовий текст» ([ІНО 1.2]), зокрема осмислення прочитаного (листи, онлайн-повідомлення, кореспонденція, інструкції та ін.); «Використовує ефективні стратегії сприйняття усної інформації та письмового тексту» ([ІНО 1.3]);

2. «Взаємодія з іншими особами в усній і письмовій формі та в режимі реального часу через засоби іноземної мови»: «Здійснює письмову взаємодію» ([ІНО 2.2]); «Висловлює свої думки, почуття, ставлення та позиції у письмовій формі» ([ІНО 3.2]); «Використовує ефективні стратегії побудови висловлювання в усній та письмовій формі» ([ІНО 3.3]) [10].

Важливим методичним джерелом формування англомовної компетентності, зокрема щодо навчання письму, виступає модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти у виконанні авторських колективів:

1) Зимомря І. М., Мойсюк В. А., Трифан М. С., Унгурян І. К., Яковчук М. В.;

2) Редько В. Г., Шаленко О. П., Сотникова С. І., Коваленко О. Я., Коропецька І. Б., Якоб О. М., Самойлюкевич І. В., Добра О. М., Кіор Т. М.

Модельні навчальні програми НУШ з іноземних мов для закладів загальної середньої освіти визначають:

- 1) орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання здобувачів освіти,
- 2) зміст предмета «Англійська мова»;
- 3) види навчальної діяльності здобувачів освіти.

Відповідно у кожному закладі освіти розроблені власні навчальні програми повинні ґрунтуватись на модельних навчальних програмах, у тому числі й з англійської мови.

У Пояснювальній записці першої модельної навчальної програми [30] вказано, що вона ґрунтується на принципі взаємопов'язаності видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма) в освітньому процесі, тобто письмо не розглядається як ізольоване навчання. Окрім цього,

закцентовано на реалізації компетентнісного навчання, мета якого полягає у продукуванні письмових текстів здобувачами освіти у межах 5-9 класів: «Компетентнісно орієнтоване навчання іноземних мов у закладах загальної середньої освіти доцільно розглядати як здатність учнів відповідно до вікових особливостей і потенційних можливостей усвідомлено виконувати навчальні дії, що забезпечують опанування іншомовним спілкуванням в усній та письмовій формах» [30, с. 3].

Автори модельної навчальної програми пропонують враховувати чинники реалізації компетентнісного навчання при вивченні англійської мови, до яких відносять особливість вибору методів, форм і засобів навчання. Відповідно постає необхідність у виборі тих освітніх технологій, які сприятимуть набуттю учнями досвіду спілкування іноземною (англійською) у письмовій формі в тому числі. Письмо оцінюється у контексті якості його засвоєння.

В Основній частині програми навчання письму розглянуто в межах очікуваних результатів діяльності (за видами мовленнєвої діяльності). Так, наприклад, для учнів 5 класу визначено «Сприймання письмового тексту», «Письмова взаємодія», «Висловлювання своїх думок, почуттів, ставлення та позиції письмово» тощо. Відповідно у здобувачів освіти навчання письму, зокрема в умовах втілення Нової української школи, передбачено як результат вміння повідомити у письмовій формі інформацію про себе, написати короткий лист, листівку, записку та ін. У модельній навчальній програмі вказано також орієнтири для оцінювання за видами мовленнєвої діяльності. Відповідно маркерами для оцінювання слугують класифікаційні засади типового тексту, його змісту, рівня мови тощо. Можемо стверджувати, що у навчанні письму для здобувачів освіти для 5 класу передбачено сформовані вміння написання слів, речень, фраз, які дозволятимуть комунікувати.

Згідно з другою модельною навчальною програмою у Пояснювальній записці визначено завдання вивчення іноземних мов, тобто англійської, яке полягає у формуванні в учнів умінь спілкуватись письмово відповідно до

ситуації спілкування, а також ефективно взаємодіяти письмово за допомогою електронних засобів, що відповідає актуальним умовам дистанційного навчання, розвитку інформаційно-комунікаційних технологій тощо [31].

Згідно з положеннями цієї модельної навчальної програми визначено мету компетентісно орієнтованого навчання англomовного спілкування учнів 5-9 класів, у якій продукування письмових текстів. У такий спосіб компетентна особистість здобувача освіти в межах кожного класу детермінована результатами навчання письму. При цьому наголошено на важливості добору засобів навчання, які дозволятимуть збалансовано поєднувати усне та писемне мовлення, тому диференційовано інтерактивні види мовленнєвої діяльності, що дозволить спілкуватись у реальних життєвих ситуаціях.

У цій модельній навчальній програмі визначено також ключові компетентності, які пов'язані з навчанням учнів письму. У такий спосіб у межах компетентності «Підприємливість і фінансова грамотність» визначено уміння «презентувати себе і створювати тексти (усно і письмово) іноземною мовою, які сприятимуть майбутній кар'єрі» [31, с. 9].

Важливо також, що наскрізні вміння формуються на основі ключових компетентностей, тому навчання письму на уроках англійської мови передбачає формування вміння висловлюватись письмово, що потребує навичок написання слів, фраз, речень. Відповідно положення цієї модельної навчальної програми визначають навчання письму здобувачів освіти у єдності з іншими видами мовленнєвої діяльності [31].

Конкретні очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів визначено на кінець навчального року для кожного з класів. Таким чином для адаптованого етапу базової середньої освіти (5-6 класи) встановлено результати у зв'язку з навчанням письму на кінець 6 класу. Письмо відносять до продуктивного виду комунікативної мовленнєвої діяльності. Можемо стверджувати, що результатами навчання письму в курсі 5-6 класів має бути сформоване вміння написання простих фраз і речень, зокрема про себе, свою сім'ю, у щоденниковому типі. Окрім цього, передбачено, що на кінець

навчання у 6 класі здобувачі освіти повинні вміти написати оповідання (на основі послуговування словником).

Отже, навчання письму здобувачів освіти закладів загальної освіти, зокрема в межах основної школи та реалізації концепції Нової української школи у 5-6 класах, ґрунтується на Державному стандарті базової середньої освіти та модельних навчальних програмах, які визначають компетентнісний потенціал, види діяльності для формування умінь послуговуватись писемним мовленням англійської мови для успішної реалізації особистості здобувачів освіти. Важливо, що навчання письму не розглядається ізольовано, а включено в єдність навчання з усіма видами мовленнєвої діяльності, що забезпечує успішність впровадження компетентнісного підходу у вивченні англійської мови.

Висновки до розділу 1

У першому розділі ми дослідили навчання письму у структурі формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти, зокрема в умовах середньої освіти та реалізації концепції НУШ у 5-6 класах. Нами було встановлено, що навчання письму посідає у цьому процесі провідне місце, адже забезпечує успішність послуговування англомовною комунікативною компетентністю. Це дає можливість учням спілкуватись у писемній формі, виражаючи власні думки, передаючи інформацію, пишучи повідомлення, листи, висловлення тощо.

Навчання письму здобувачів освіти, зокрема у 5-6 класах, передбачено в модельних навчальних програмах та закріплено у Державному стандарті базової середньої освіти. У такий спосіб встановлено, що навички письма на уроках англійської мови необхідні для здійснення комунікації у письмовій формі шляхом послуговування функціями англійської мови, лексичним і граматичним ресурсами. У модельних навчальних програмах детерміновано важливість навчання письму на рівні з іншими видами мовленнєвої діяльності,

адже таким чином визначено очікувані результати навчання, які передбачають сформованість уміння написання слів, речень, фраз, що даватиме підґрунтя здобувачам освіти успішно реалізовувати англомовну комунікативну компетентність.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНЕ ПІДГРУНТЯ НАВЧАННЯ ПИСЬМУ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗЗСО

2.1. Досвід навчання письму у ЗЗСО

Формування англомовної комунікативної компетентності у здобувачів освіти, зокрема в контексті 5-6 класів в умовах навчання за концепцією НУШ, постає провідною потребою у вивченні англійської мови на уроках. Англомовна комунікативна компетентність особистості реалізуватись, продовжувати вивчення англійської мови, у тому числі у професійному вимірі, спілкуватись тощо. Навчання письму у цьому процесі спрямоване на важливий її аспект – формування вміння послуговуватись письмово мовними засобами англійської мови для вираження емоцій, думок, інформування тощо.

У науковій методичній літературі поняття письма актуалізовано як у вузькому, так і в широкому значеннях. Згідно з вузьким значенням – це техніка використання графічної та орфографічної систем англійської мови. У широкому осмисленні писемне мовлення – «специфічний, активний, продуктивний вид мовленнєвої діяльності, який передбачає вміння кодувати інформацію з урахуванням графічного каналу зв'язку. Це – спосіб формування і формулювання думки у письмовій формі» [50, с. 108]. Відповідно сформоване вміння письма англійською мовою передбачає комплексне вміння послуговування граматичними, каліграфічними, орфографічними навичками, а також вмінням будувати висловлювання з дотриманням структури. На шляху до їх засвоєння здобувачі освіти вчаться долати труднощі, пов'язані з особливостями звуко-буквеної відповідності англійської мови.

Навчання письму у закладах загальної середньої освіти на уроках англійської мови здійснюється поетапно відповідно до рівнів освіти: початкова школа, середня, старша. У середній школі відбувається активне продовження формування навичок письма, адже очікуваними результатами навчання на

кінець 6 класу визначено вміння правильно писати речення, фрази, слова [30]. Для цього необхідно використовувати доцільне й ефективне методичне підґрунтя, яке дозволяє успішно засвоювати навички й уміння, пов'язані з письмом. І. В. Холод наголошує, що досвід методики навчання письму на уроках англійської мови потребує врахування його зв'язку з читанням, адже вони пов'язані графічною системою мови. У такий спосіб дослідниця пропонує навчання техніки письма реалізовувати одночасно з оволодінням технікою читання.

Дослідники (Г. В. Матюха, К. О. Глущенко) наголошують на труднощах, які виникають у процесі навчання здобувачів освіти письму на уроках англійської мови. Вони вважають, що проблема полягає у тому, що існують «істотні розбіжності у цій мові між орфографією і орфоепією» [25, с. 21]. Відповідно відбувається виключення письма з освітнього процесу на уроках англійської мови як важливого компонента сформованості англомовної комунікативної компетентності у бік зміщення уваги на усне засвоєння слів, виразів і зразків мовленнєвих висловлювань.

Можемо стверджувати, що це має негативний вплив на «формування орфографічних навичок, адже під час написання вивчених слів часто відбувається заміна літер звуками (транскрипційними знаками)» [23, с. 22].

У науково-методичній літературі у процесі навчання письму здобувачів освіти в умовах НУШ диференціюють поетапність, яка пов'язана з дотриманням такої послідовності:

1. Засвоєння графіки/орфографії на основі навчального матеріалу, який опрацьовується усно.
2. Опрацювання структурної моделі речення, що притаманна як для усної, так письмової форм комунікації з їх комбінуванням.
3. Засвоєння навичок письма як одного з важливих засобів спілкування [1; 4; 44; 45].

Т. А. Хоменко пропонує диференціювати два етапи формування навичок письма:

- 1) імітаційний (навчання графіці, каліграфії, орфографії);
- 2) аналітичний (писемна творча діяльність) [51, с. 364].

Незалежно від класифікаційного підходу, кожен із етапів супроводжується тими вправами та завданнями, які спрямовані на ефективне засвоєння техніки письма. Аналіз досвіду навчання письму вчителями англійської мови дає змогу виокремити вправи, за допомогою яких учні здійснюють аналіз, ідентифікацію та диференціацію слів. Вони спрямовані на формування навичок:

- групування лексики шляхом протиставлення графем;
- диференціації схожих, але не однакових графем;
- написання за зразком;
- списування з додатковим завданням (напр., підкреслення літери, буквосполучень, слів за орфограмою);
- групування лексики на основі опорних орфограм;
- формування лексем зі складів (на основі схем);
- написання слів за першими літерами тощо [25, с. 23].

На другому етапі продовжується формування навичок орфографії разом із активною роботою над виконанням вправ, спрямованих на ідентифікацію та диференціацію слів, звуків, а разом із цим над удосконаленням лексико-граматичного оформлення письма. Для цього використовують такі різновиди вправ і завдань:

- диктант,
- перетворення мовного зразка,
- запитання-відповіді з частковою зміною мовного матеріалу,
- підставити,
- скорочування, розширювання [37].

У межах третього етапу у навчанні письму відбувається процес формування дій, які спрямовані на формування вміння викладати мовний матеріал в письмовій формі. У такий спосіб для здобувачів освіти у НУШ в адаптаційному періоді (5-6 класів) доречною буде така система завдань і вправ:

- відповіді на запитання до тексту;
- складання запитань до опрацьованого тексту;
- укладання плану до тексту;
- складання переказу тексту за планом;
- написання листа, резюме, розповіді, тез тощо [39].

Дослідниця впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у процес вивчення англійської мови в закладах загальної середньої освіти І. В. Палесіка пропонує на кожному з етапів навчання письму, зокрема здобувачів освіти у 5-6 класах НУШ, послуговуватись доречними засобами, які сприятимуть реалізації принципу особистісно орієнтованого навчання. У такий спосіб вона вважає за доцільне застосовувати у межах кожного з етапів формування відповідне програмне забезпечення:

1) засвоєння навичок графіки/ орфографії з залученням матеріалу, який опрацьовується усно («Spelling Made Easy» – це програма що дозволяє вчителю на уроці ознайомити учнів із правилами орфографії англійської мови; «BX Language acquisition» – програмне забезпечення, призначене для вивчення написання й вимови слів англійської мови, побудоване на основі завдань, які вчитель може оцінювати певною кількістю балів, оскільки за кожне успішно виконане завдання передбачено оцінювання);

2) формування умінь будувати структурні моделі речень, які притаманні усній та письмовій формам спілкування, їх поєднанню у процесі спілкування (програма «Eng-Lang-Trainer» та «English Grammar In Use» дозволяють учителю послуговуватись у її складі 130 уроками з граматики. При цьому кожен із них має окреслену мету навчання та засвоєння теми. Важливо те, що до кожного уроку запропоновано 2 блоки: як теоретичний, так і практичний. У межах першого пояснення відбувається на основі яскравих прикладів з теми, а в другому – завдання практичного характеру, які дозволять учителю здійснювати контроль засвоєння знань);

3) засвоєння навичок писемного мовлення як засобу спілкування (програма «SelfIn» дозволяє тренувати усну і письмову англійську мову з

можливістю повторенням матеріалу; «Sentence Exerciser» пропонує набір тестів з граматики) [35, с. 603-604].

Запропоноване програмне забезпечення буде актуальним для сучасного школяра, а також в умовах введення дистанційного чи змішаного навчання, адже запропоновані вправи та завдання дають можливість працювати з різними темами і правилами. Здебільшого завдання передбачають вибір правильної відповіді з кількох варіантів, але при цьому її необхідно буде вписати у рядок відповіді, що покращує процес засвоєння лексичного матеріалу.

Дослідниця пропонує також послуговуватись звичними текстовими редакторами (word processors), які доступні на будь-якому персональному комп'ютері чи навіть смартфоні. Учні при цьому можуть виконувати завдання, що передбачають введення тексту й оформлення його різноманітними шрифтами, створення таблиць, коментарів, предметних покажчиків. Це дозволить вчителю здійснювати вдосконалення навичок грамотного оформлення писемного мовлення.

Доречними будуть також мультимедійні технології на уроках англійської мови у навчанні письму здобувачів освіти, адже вони становлять «сукупність комп'ютерних технологій, у якій одночасно використовується кілька інформаційних середовищ: графіка, текст, відео» [35, с. 605]. Проаналізований нами досвід послуговування таким методичним супроводом дозволяє виокремити презентації, що створені за допомогою Power Point. У такий спосіб ці презентації можуть бути різними, адже є:

- 1) комп'ютерні анімаційні слайди;
- 2) презентації для занять повторення й узагальнення;
- 3) узвичаєні комп'ютерні презентації.

Комп'ютерні презентації у процесі навчання письму доречні на будь-якому з його етапів. У такий спосіб для формування у здобувачів освіти навичок орфографії можна використовувати мультимедійні презентації як пояснення, приклади, але з урахуванням можливості тренування орфографічних навичок. На наступних етапах їх можна застосовувати при поясненні,

демонстрації чи тренуванні вміння формувати речення, абзаци, писати письмові роботи.

Аналіз досвіду навчання письму здобувачів освіти на уроках англійської мови потребує розгляду підручників, які супроводжують освітній процес. У такий спосіб у чинних підручниках наявність вправ для формування навичок письма, зокрема орфографічних, зведена до мінімуму [15; 16; 19; 20; 21]. Автори підручників з англійської мови для закладів загальної середньої освіти, зокрема середньої школи, залишають поза увагою продовження процесу формування навичок письма у 5-6 класах. Завдання письмового характеру, наявні в опрацьованих нами підручниках, дають змогу удосконалювати навички писемного висловлювання, адже запропоновані завдання дають змогу вдосконалювати написання зв'язних висловлень: електронних листів, відповідей на питання, інтерв'ю, коротких розповідей.

Слушно зауважують із власного досвіду окремі дослідники (Г. В. Матюха, К. О. Глущенко) щодо низького рівня сформованості навичок письма у 6 класі та причин такого явища: «...рівень володіння навичкою техніки письма є надзвичайно низьким. Вочевидь недостатня увага авторів сучасних підручників до дидактичних засад навчання техніки письма, відсутність системності у формуванні зазначеної навички і комплексу вправ з навчання учнів орфографії на середньому етапі негативно позначається на якості засвоєння школярами орфографічних знань, навичок і вмінь англійської мови» [25, с. 22].

У науково-методичній літературі, зокрема у методиці навчання англійської мови, виокремлюють різні класифікаційні підходи для систематизування комплексу завдань, що спрямовані на навчання письму здобувачів освіти. В українському науковому просторі Н. К. Склярєнко і О. М. Устименко диференціюють три групи, кожна з яких визначена напрямом формування відповідних умінь:

- 1) навичок техніки письма;

2) мовленнєвих навичок (лексичні, граматичні і навички розуміння та використання засобів міжфразового зв'язку);

3) умінь письма.

Завдання, спрямовані на формування навичок і умінь письма, передбачають окремі групи вправ:

а) на розвиток умінь написання різних типів письма (опис, повідомлення, розповідь, міркування);

б) формування вміння писати тексти академічних жанрів (план, переказ, доповідь, стаття, есе та ін.);

в) розвиток умінь написання у різних жанрах писемного спілкування (записок, оголошень, короткої автобіографії, анкет тощо).

Окрім цього, як зазначають автори, у кожній із груп передбачено «використання спеціальних вправ для засвоєння учнями знань, які необхідні для здійснення ефективного писемного спілкування» [45, с. 14].

Т. К. Полонська у зв'язку з цим наголошує, що перехід шкільної освіти у галузі вивчення англійської мови до компетентнісного навчання зумовлює «необхідність створення нових типів вправ і завдань для успішного оволодіння іноземною мовою учнями закладів загальної середньої освіти. Вправи і завдання є основним засобом формування як іншомовної комунікативної компетентності та її компонентів, так і міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності» [39, с. 1005]. Відповідно дослідниця пропонує диференціювати три типи завдань для навчання письму на уроках англійської мови, зокрема в умовах НУШ:

1) мовні,

2) умовно-мовленнєві,

3) мовленнєві/комунікативні [39].

Таким чином, навчання письму дає змогу учням реалізувати елементарну комунікативну компетенцію, тобто писемне спілкування. Дослідниця Т. А. Хоменко пропонує для цього у 5-6 класах НУШ послуговуватись такими вправами:

- 1) утворити і записати множину іменників;
- 2) письмово змінити дієслова у простому минулому часі;
- 3) згрупувати іменники за родами;
- 4) написати план до тексту;
- 5) переказати текст за планом у письмовій формі;
- 6) написати завершення оповіді;
- 7) написати лист [51, с. 364].

Досвід методистів у навчанні письму здобувачів освіти у 5-6 класах дає змогу виокремити у навчанні письму навички каліграфічні й орфографічні. Перші пов'язуємо з чистим, акуратним, зрозумілим написанням, тобто з оформленням письма. Для цього учитель повинен на уроках працювати над тим, щоб в учнів сформувався зоровий образ букви. У навчанні графіці учень вчиться автоматизовано розрізняти фонем у графеми. Відповідно постають вимоги до здобувачів освіти, пов'язані з засвоєнням техніки письма, «тобто сукупністю прийомів написання літер для передачі фонем, відтворення на письмі слів за допомогою букв і написання пунктуаційних знаків: крапки, коми, двокрапки, дужок, лапок, питальних та окличних знаків» [51, с. 362].

Отже, можемо підсумувати, що досвід навчання письму у ЗЗСО ґрунтується на врахування поетапності формування відповідних навичок, реалізації компетентнісного підходу, зокрема в умовах НУШ для 5-6 класів. Окрім цього, для кожного з етапів передбачено відповідно найпоширеніші типи завдань і вправ, які дають можливість учителю на уроках англійської мови поєднувати навчання письма з іншими видами мовленнєвої діяльності, оскільки воно не може засвоюватись ізольовано. Проаналізований нами досвід дає змогу стверджувати, що навчання письму здобувачів загальної середньої освіти потребує методичного вдосконалення та врахування вікових особливостей розвитку учнів та робить можливим адаптувати освітній процес, зокрема у вивченні англійської мови, до вимог часу й актуальних умов розвитку суспільства.

2.2. *Методика навчання письму здобувачів ЗСО*

Навчання письму здобувачів загальної середньої освіти виступає об'єктом досліджень різних наукових галузей, оскільки вміння грамотно писати завжди актуальне. На уроках англійської мови воно відіграє вагомий роль у навчанні читання, усного мовлення, лексики, граматики тощо. Відповідно важлива функція письма у засвоєнні англійської мови полягає в тому, що воно дає змогу вчителю використовувати його в на всіх етапах проведення уроку, що сприяє формуванню англомовної комунікативної компетентності. Слушно зазначає І. В. Холод про те, що на уроках англійської мови вміння писати «формується протягом усього шкільного курсу паралельно і взаємопов'язано із навчанням читання та усного мовлення» [50, с. 108]. Відповідно постає необхідність у виокремленні ефективної методики навчання письму, зокрема для здобувачів освіти 5-6 класів НУШ.

На уроках англійської мови навчання письму здобувачів освіти відзначається складністю, адже воно включає формування не тільки вміння писати як фізичного процесу, а й потребує врахування психологічних факторів розвитку учнів відповідно до вікової групи. Дослідники (В. О. Осіпова, Ю. А. Гордієнко) наголошують: «Письмова діяльність передбачає планування, організацію, перегляд і редагування власного висловлювання. Таким чином, розвиток навичок письма вимагає розуміння психологічних процесів, пов'язаних із процесом письма» [34, с. 52].

Методика навчання письму здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти реалізується завдяки поетапному формуванню відповідних навичок. Таким чином розрізняємо наступні етапи:

- 1) початковий (передбачає засвоєння насамперед техніки письма, засвоєння вмінь встановлювати звуко-буквенні відповідності);
- 2) середній (зосередження на тому, щоб сформувати в учнів орфографічні навички, які дозволятимуть послуговуватись усним мовленням);

3) старший (удосконалення попередньо засвоєних навичок письма на початковому та середньому етапах, формування уміння самостійно створювати висловлення як письмове, так усне) [1, 43].

Кожен етап супроводжується відповідним методичним підґрунтям, яке впливає на успішність формування навичок письма, пов'язаних із орфографією, граматику, каліграфією. Потрібно системно підходити до дотримання поетапності, збереження наступності між етапами, формуванню системи знань у здобувачів освіти, які допоможуть ефективно формувати мовний компонент англomовної компетентності.

За програмою Нової української школи, яка передбачає осучаснення змісту навчання, зокрема щодо вивчення англійської мови, яке пов'язано зі стратегічними напрямками розвитку освітніх закладів. Відповідно диференціювався підхід, за яким формування у здобувачів освіти життєвих компетентностей, що необхідні для їх інтегрування в процеси сучасного суспільного простору, виступає провідним. У модельній навчальній програмі щодо причин цього зазначено: «Це об'єктивно зумовлено низкою чинників, пріоритетним серед яких є тенденція до постійної глобалізації та інтенсифікації розвитку міжнародних контактів у різноманітних сферах життя, що стимулює переорієнтацію шкільної іншомовної освіти на компетентнісне спрямування навчального процесу, здатного забезпечити випускників правилами і законами життєдіяльності в змінному світовому середовищі» [30, с. 2].

Г. В. Матюха, К. О. Глущенко наголошують на важливості у процесі навчання письму правильного вибору вчителем методичного підґрунтя, у тому числі обраних ним комунікативних завдань. У методико-дидактичній літературі найчастіше послуговуються поняттями, що пов'язані з навчанням письма у закладах загальної середньої освіти, зокрема в адаптаційному етапі НУШ (5-6 класи): «письмо», «писемне мовлення» [25, с. 23]. Письмо передбачає послуговування графічними засобами, а писемне мовлення – окремий різновид мовленнєвої діяльності, який передбачає вміння передавати інформацію у письмовій формі.

Відповідно методика навчання письму здобувачів освіти середньої школи, зокрема в умовах НУШ, передбачає такі завдання:

- 1) формування системи знань про графічну систему англійської мови, уміння каліграфічно втілювати англійське звучання;
- 2) вміння розрізняти мовні знаки;
- 3) формування навички поєднання усних мовних знань з письмом;
- 4) залучення орфографічних навичок у письмових роботах, пов'язаних із прослуховуванням мовлення;
- 5) формування висловлень у письмовій формі;
- 6) відтворення почутого або прочитаного письмово тощо [25; 50; 43].

У такий спосіб навчання письму посідає вагомe місце у втіленні провідної мети навчання англійського писемного мовлення та формуванні англійської комунікативної компетентності.

Ми вважаємо, що навчання письму здобувачів освіти у 5-6 класах НУШ на уроках англійської мови потребує дотримання методичних принципів, зокрема послідовності та поетапності вивчення матеріалу:

- 1) дотримуватись послідовності в ознайомленні з новою інформацією щодо послуговування графічними засобами;
- 2) при необхідності використовувати систему спеціальних вправ, які допоможуть удосконалити рукомоторні навички;
- 3) дотримуватись одночасності в ознайомленні здобувачів освіти з орфографічними, лексичними та граматичними навичками, що формуватиме зв'язок між значенням, звуковою формою, формою написання та використання;
- 4) обов'язково супроводжувати засвоєння нового матеріалу повторенням орфографічних умінь (переписуванням, письмовим виконанням завдань);
- 5) дотримуватись системи чіткого контролю перевірки навичок письма;

б) із метою систематизації лексичного запасу послуговуватись вправами на вибір та протиставлення слів з ідентичними та різними орфографічними елементами;

7) увага учителя до корекції навичок письма [4; 18; 32; 37; 50].

У методиці навчання письму варто пам'ятати, що воно дає можливість реалізувати функцію контролю, у тому числі писати контрольні роботи: поточні та підсумкові. Окрім цього, отримані навички письма на уроках англійської мови реалізовується для перевірки:

- 1) знань мовного матеріалу,
- 2) умінь аудіювання,
- 3) сформованості навичок зв'язного усного висловлювання,
- 4) читання.

У методиці навчання письму здобувачів освіти варто пам'ятати про важливість формування *техніки письма*, яка, як ми зауважували раніше, потребує більшої уваги зі сторони вчителів та навіть навчального матеріалу у запропонованих для уроків підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Відповідно метою навчання техніки письма англійською мовою постає формування у здобувачів освіти відповідних навичок, що пов'язані з:

- 1) графічними/каліграфічними навичками,
- 2) орфографічними навичками.

Відповідно у межах цього етапу доречними стануть ті завдання та вправи, які дають змогу здобувачам освіти проаналізувати літери, визначати їх у слові та водночас розрізняти:

- аналіз слова, зокрема звуко-буквений;
- визначення тих слів, що мають однакові звуки, але різні графеми;
- протиставлення слів з різними графемами;
- виокремлення схожих (співзвучних), але не однакових графем;
- виконання списування, у тому числі за зразком чи з доповненими завданнями.

Ми вважаємо, що навчання письму на уроках англійської мови, зокрема в умовах реалізації концепції НУШ на адаптаційному етапі у 5-6 класах, потребує поєднання з читанням, що дозволить втілювати компетентнісний підхід. У такий спосіб здобувачам освіти легше буде засвоювати графічну систему англійської мови. При цьому слушно зауважують дослідники (Н. К. Скляренко, А. О. Шинкаренко, Г. В. Матюха), що варто враховувати суттєву особливість у цьому процесі, адже «у процесі письма, на відміну від читання, графемно-фонемні відповідності, що встановлюються, мають іншу спрямованість: від звуків до букв» [44, с. 15]. Тобто можемо узагальнити, що при письмі вагомим постає так зване трансформування думки за посередництвом графічних символів.

Ми пропонуємо доповнювати методику навчання письму на уроках англійської мови, зокрема у відточенні техніки, за допомогою наступних завдань:

- 1) групування лексем на основі картинки-орфограми;
- 2) укладання слів за складами на основі схеми;
- 3) написання слова за першою буквою.

Методика навчання письму на уроках англійської мови передбачає також формування *каліграфічних навичок*, під якими ми розуміємо сформованість у здобувачів освіти вміння писати літери та буквосполучення англійської мови як окремо, так і у зв'язному мовленні. Відповідно доцільно здійснювати таке навчання, враховуючи особливості графічної системи української й англійської мов, що полегшить школярам сприйняття нового матеріалу. Для цього варто наголосити учням на уроці, що:

- 1) в українській та англійській мовах є тотожні за написанням букви (напр., Aa, Oo, Xx, Ee тощо);
- 2) частково певні літери співпадають у написанні (напр., Tt, Hh, Bb), але вони позначають різні звуки;
- 3) є літери, які не співпадають у написанні (напр., Ss, Ff, Rr).

Із цього приводу слушною видається думка А. М. Сидоренко щодо того, що при навчанні здобувачів техніки письма важливу увагу слід приділяти формуванню уміння чітко писати, використовуючи нормативні зразки для написання [42], адже зазвичай, як показує практика, школярі послуговуються водночас писаними та друкованими літерами. Окрім цього, учителям англійської мови інколи складно через особливості почерку диференціювати правильність/неправильність письма. Тому каліграфічність – вагомий компонент сформованої навички письма у здобувачів освіти.

У такий спосіб доцільним буде поступовий перехід від друкованих літер до рукописних, що дозволить урахувати складність графемно-фонемних відповідностей англійської мови. Методисти рекомендують використовувати шрифт «Print Script», згідно з яким друкований та рукописний варіанти написання практично ідентичні.

Каліграфію у методиці навчання письму можна засвоювати на уроках англійської мови за посередництвом таких вправ, як спочатку написання окремих літер і буквосполук, а потім – їх комбінування чи групування. У 5-6 класах навички каліграфії певною мірою мають детерміновану сформованість, тому відбувається удосконалення, яке можливо здійснювати за допомогою диктантів.

Методика навчання письму, зокрема в умовах НУШ у 5-6 класах, на нашу думку, передбачає важливий компонент – формування у здобувачів освіти *орфографічних навичок*, тобто написання слів «у відповідності до правил використання письмових знаків у кожному конкретному слові» [17, с. 62]. Система орфографії на середньому етапі формування навичок письма у школярів відбувається з урахуванням таких принципів:

- 1) фонетичного, при якому вимова та написання тотожні);
- 2) морфологічного (регульованого граматичними правилами);
- 3) історичного (узвичаєного), притаманного мові винятково на основі збереження зниклих у сучасній мові норм.

Найчастіше труднощі у школярів щодо засвоєння орфографічних умінь виникають у зв'язку зі складністю передачі буквосполучень, що репрезентують один звук (напр., sh, th, ck), а також у випадках, коли одна літера передає різні фонemi чи один і той же звук на письмі відтворюється за допомогою різних графем (напр., ir, er, ur).

У методиці навчання письму здобувачів освіти, зокрема 5-6 класів НУШ, диференціюють такі різновиди вправ, як зорові (списування: просте чи ускладнене додатковим завданням, доповнення) та слухові (диктант). Приклади таких вправ вміщено в Додатку А.

На цьому етапі, середньому, у навчанні письму здобувачів освіти на уроках англійської мови постає необхідність у навчанні *писемного мовлення*, яке можливе за умов засвоєння вищеописаних навичок. Різкий перехід при цьому може спричинити труднощі й ускладнити формування необхідних для писемного мовлення навичок. У такий спосіб в учнів, зокрема у 5-6 класах, формуватиметься лексико-граматична правильність письма у зв'язному писемному мовленні.

Доречними при цьому стануть ті різновиди вправ, які дозволять вчитись будувати логічне зв'язне висловлення, яке відповідає комунікативним обставинам (врахування фактора адресата, комунікативної ситуації, взаємин комунікантів тощо). Доречними будуть умовно-комунікативні вправи, які дадуть змогу здобувачам освіти засвоювати мовний матеріал у графічному оформленні, автоматизувати писемне оформлення мовлення. Сюди належать вправи з моделями (їх видозміна, розширення тощо). Окрім цього можна використовувати комунікативні вправи, які забезпечують вміння логічно і послідовно передавати інформацію: перефрази, скорочення тексту, вибір ключових слів, відтворення речень з текстом (переказування) та ін. Система завдань подана у Додатку Б.

Навчання письму здобувачів освіти на уроках англійської мови, зокрема в 5-6 класах НУШ, перебуває на другому та частково третьому етапах формування цих навичок. Відповідно з методичного боку провідною метою

виступає разом із формуванням навичок орфографії встановлення відповідності письма в лексико-граматичному напрямку.

Методичні напрацювання у цьому контексті ми узагальнили за такими завданнями та вправами, до яких належать:

- 1) запитання-відповідь із частковою заміною мовного матеріалу;
- 2) видозміна лексичного зразка;
- 3) словниковий диктант;
- 4) завдання на «розширення та скорочення» [39; 44; 50; 51].

Доцільно поступово впроваджувати окреслені завдання в освітній процес вивчення англійської мови, враховуючи рівень навчально-пізнавальної активності учнів окремого взятого класу. Спочатку варто працювати над тим, щоб учні засвоїли «механіку» написання диктантів, зокрема їх різновидів (слухового, зорово-слухового, слухового з попереднім аналізом, вибіркового, самодиктанту, зорового), а потім переходити з ними до поступового ускладнення, тобто впроваджувати диктанти-переклади, диктанти-самоконтролі, пояснювальні тощо.

За умов успішності виконання завдань попереднього типу можна впроваджувати елементи зв'язного письмового мовлення, адже таким чином буде забезпечуватись підготовка до третього етапу навчання письму здобувачів освіти у закладах загальної середньої освіти. У такий спосіб доцільними стануть такі завдання, зокрема у 6 класі, як:

- 1) написати лист (за різними типами адресатів та комунікативними ситуаціями);
- 2) описати картину, місцевість, людину тощо;
- 3) написати коротку анотацію (за статтею, книгою, фільмом та ін.);
- 4) написати оголошення відповідно до комунікативної ситуації;
- 5) укласти діалог тощо.

Виконання цих завдань дозволить працювати також над удосконаленням усного мовлення та водночас писемного, що дозволить впроваджувати різні види мовленнєвої діяльності.

Отже, методика навчання письму здобувачів ЗЗСО на уроках англійської мови, зокрема в умовах реалізації концепції НУШ у 5-6 класах, передбачає, на нашу думку, насамперед поетапність та дотримання відповідних принципів організації цього процесу (послідовність, наступність, контролю навичок тощо). Ми вважаємо за доцільне реалізовувати у методиці навчання письму здобувачів освіти компоненти, які передбачають навчання техніки письма, каліграфії, орфографії, писемного мовлення, що повністю відповідає етапам навчання письму. При цьому можна проводити паралелі з англійською мовою й українською, у тому числі у написанні окремих літер, співпадіння у написанні тощо. Це дозволить втілювати міжпредметні зв'язки на уроках англійської мови.

У кожному з компонентів передбачено доцільні, на нашу думку, завдання та вправи, які дають можливість засвоювати та вдосконалювати навички письма на уроках англійської мови, формуючи в такий спосіб англомовну комунікативну компетентність як провідну у вивченні англійської мови в школі.

Висновки до розділу 2

У другому розділі ми досліджували методичне підґрунтя навчання письму на уроках англійської мови у ЗЗСО, зокрема проаналізували досвід, який поширений у сучасному освітньому просторі. Ми встановили, що диференціюють триетапне навчання письму, яке дозволяє вивчати його у зв'язку з іншими видами мовленнєвої діяльності, а не ізольовано, що дає змогу учителю активно впроваджувати компетентнісне навчання, яке виступає основою організації освітнього процесу, зокрема в умовах НУШ в 5-6 класах.

Також ми здійснили спробу узагальнення та виокремлення тієї методики навчання письму, яка на наш погляд дозволить учителю ефективно формувати відповідні навички на уроках англійської мови. Для цього ми встановили особливості виконання завдань, у тому числі для 5-6 класів. Окрім цього, ми

наголосили на важливості врахування особливостей того чи того класу, адже це дозволяє втілювати особистісно орієнтований підхід в освітньому процесі ЗЗСО.

РОЗДІЛ 3

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВПРОВАДЖЕННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ПИСЬМУ ЗДОБУВАЧІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

3.1 Система вправ і завдань для навчання письму здобувачів освіти на уроках англійської мови у 5 класі НУШ

Навчання письма на уроках англійської мови повинно базуватись на відповідному методичному підґрунті, адже в такий спосіб вчитель може ефективно формувати англійську компетентність у здобувачів освіти. Відтак, окрім врахування психологічних особливостей класу та рівня навчальних досягнень, учителю варто використовувати певну систему вправ і завдань, які сприятимуть успішному досягненню цілей, що передбачають навчання письму.

Із цього приводу слушно зауважує І. В. Палесіка: «Аналіз досліджень показує, що ефективність навчання письма залежить від правильного вибору викладачем методів та прийомів навчання письма, від правильного підходу до комунікативних завдань» [35]. Використання сформованої системи вправ та завдань на уроці англійської мови є ключовим для успішного формування навичок письма з кількох причин:

1. Комплексність розвитку, адже дібраний навчальний матеріал повинен охоплювати різні аспекти мовленнєвої діяльності, які стосуються лексики, граматики, розуміння тексту, а також розвитку креативності та творчого мислення.

2. Поступовий перехід між рівнями складності, оскільки завдання та вправи можуть бути розроблені таким чином, щоб поступово збільшувати рівень складності, надаючи учням можливість поступово розвивати свої навички та вдосконалювати їх.

3. Планування у залученні на уроках різних видів діяльності, оскільки використання різних типів завдань (читання, написання, вивчення нових слів, творчі завдання) дає змогу учням застосовувати свої знання в різних контекстах та формах.

Загалом, сформована система вправ для формування навичок письма, зокрема у здобувачів освіти в адаптаційному періоді НУШ, створює збалансоване та ефективне середовище для їх розвитку, а також різних аспектів мовленнєвої діяльності учнів. У методичній літературі вправа розглядається як спеціально організований в освітньому процесі алгоритм багаторазового виконання певних дій, який має на меті формування нових навичок чи вдосконалення набутих [32].

Відтак система вправ і завдань для формування навичок письма на уроках англійської мови повинна формуватися на основі врахування відповідності мети уроку, тобто роботи над певним письмовим завданням. Відтак у межах системи передбачено кілька вправ, які логічно продовжуватимуть одна одну за складністю та передбачають підвищення рівня складності. Вони повинні актуалізовуватись систематично.

Їх учитель може знайти у підручнику, методичних розробках інших учителів чи сформував самостійно. Варто пам'ятати, що кожна вправа відповідно повинна мати структуру, в якій вміщено таку поетапність:

- 1) сутність завдання;
- 2) зразок;
- 3) етап виконання завдання;
- 4) етап контролю, оцінювання учителем;
- 5) самоконтроль.

Із метою впровадження системи вправ і завдань для формування навичок письма у здобувачів освіти 5 класу НУШ ми уклали плани-конспекти уроків, в яких вмістили відповідні вправи. Вони сформовані відповідно до навчальної програми [30] та підручника «Prepare» [20], в якому, на нашу думку, завдань для розвитку письмових навичок недостатньо для того, щоб повною мірою

сформувати їх. Відтак матеріал підручника для уроку ми доповнили своїми завданнями.

Система вправ і завдань для формування навичок письма ґрунтується на вимогах модельної навчальної програми, згідно з якою для 5 класу кількісні показники письмової взаємодії становлять «6-8 простих речень (80-90 слів) в зв'язному тексті (повідомленні, електронному листі та ін.)» [30]. У такий спосіб типовими для них письмовими завданнями визначено: «постери, листівки, короткі записки чи повідомлення, електронні повідомлення, мінідіалоги, списки, плани чи щоденникові записи» [30]. Окрім цього, ми опирались на приблизні зразки письмових завдань, які можна актуалізувати для контролю й оцінювання навичок письма.

Так, при вивченні теми «Все про мене. Моя сім'я» ми сформували план-конспект уроку, вміщений у *Додатку В*. У ньому встановлено трикомпонентну мету уроку та дібрано відповідні вправи і завдання, які дають можливість послідовно та поступово переходити від завдань на засвоєння лексичного та граматичного матеріалу до письмових вправ.

Урок англійської мови на тему «Все про мене. Моя сім'я» (5 клас) спрямований на формування у здобувачів освіти навичок ідентифікації та найменування членів сім'ї, повторення вживання присвійних займенників (my, his, her, your, our) та розвиток навичок письма. Матеріали уроку включають робочі аркуші та комп'ютер.

У вступній частині вчителю пропонується привітати учнів та зазначити мету уроку, що включає огляд словникового запасу з теми «Все про мене. Моя сім'я», ідентифікацію та найменування членів сім'ї, повторення присвійних займенників та практику навичок письма.

На етапі актуалізації опорних знань учителю рекомендовано пригадати зі здобувачами освіти основні знання з теми, запитавши, хто з них живе з рідними членами сім'ї та може назвати родича. Відзначається, що це сприяє підготовці до подальшого вивчення теми «Все про мене. Моя сім'я». Відтак школярі

одразу активізують словниковий запас з теми та налаштуються на роботу на уроці у відповідному тематичному напрямку.

На наступному етапі, зокрема основній частині уроку, здобувачі освіти читають вірш, що сприяє удосконаленню навичок читання англійською мовою. Опісля вони роблять вправи з лексики, спрямовані на формування словникового запасу, пов'язаного зі сім'єю. Для осучаснення освітнього процесу ми пропонуємо скористатись грою на платформі «Wordwall» [76], яка сприяє візуалізації матеріалу та активізації учнів, підвищуватиме їх мотивацію до активної роботи на уроці. Окрім цього, в такий спосіб активізується увага здобувачів освіти та зорова пам'ять. Варто заздалегідь подбати про технологічне забезпечення уроку та можливості здобувачів освіти.

Виконання вправи на вживання присвійних займенників розвиватиме граматичні навички та сприятиме закріпленню раніше актуалізованого лексичного матеріалу. Окрім цього, таким чином поступово вчитель готуватиме клас до переходу від відтворювальних вправ до творчих. Здобувачі освіти також формують навички утворення національностей від назв країн.

Вправа, яка передбачає читання тексту та відповіді на питання, допомагає виявити розуміння прочитаного та використання лексичних одиниць у контексті. Відтак актуалізується аудіювання на уроці англійської мови та водночас учитель має змогу продемонструвати здобувачам освіти зразок виконання письмового завдання, яке передує відповідному завданню.

У завершальній частині уроку передбачено творче завдання, де учні мають уявити, що вони вивчають у англомовній школі. Це сприяє розвитку навичок письма, а також використанню лексики для самопрезентації. У такий спосіб формуватимуться й удосконалюватимуться навички письма, адже попередньо ми сформуvalи та підібрали ті вправи, які поступово підводили здобувачів освіти до самостійного написання тексту, який відповідає вимогам навчальної програми.

На етапі зворотного зв'язку вчитель підводить підсумки уроку, позитивно висловлює про активність та співпрацю учнів і дякує за їхню роботу.

Домашнє завдання передбачає написання короткого повідомлення про сім'ю друга, що сприяє вдосконаленню навичок письма та використанню вивченої лексики. У такий спосіб здобувачі освіти, які на уроці не змогли повною мірою виконати завдання для формування навичок письма, матимуть змогу ще раз виконати схоже завдання. Відповідно для здобувачів освіти, які попереднє завдання на уроці виконали, таке письмове завдання дає можливість удосконалювати вміння зв'язного писемного мовлення.

Також ми уклали план-конспект уроку для вивчення з 5 класом теми «Мій дім. Мої речі», який вміщено в *Додатку Д*. Він призначений для здобувачів освіти рівня beginner A1, і його метою є вивчення теми «Мій дім. Мої речі», використання прикметників у письмі, формування навичок використання конструкцій «there is/there are», «in/on», «have got» (позитивні, негативні, запитання), а також опис власного будинку та кімнати.

У вступній частині уроку пропонується привітання за допомогою пісні «Greeting song» [61], що створює позитивний настрій, та визначення мети уроку, що включає огляд словникового запасу на тему «Мій дім. Мої речі», використання прикметників у письмі, оволодіння конструкціями «there is/there are», «in/on», «have got» та опис власного будинку та кімнати. Для цього ми пропонуємо вчителю використати онлайн-ресурс «Youtube», який надасть можливість залучити цифрові технології, що доповнюють та осучаснюють освітній процес. Це дає змогу враховувати психологічні особливості розвитку здобувачів освіти у 5 класі, мислення яких характеризується зоровим сприйняттям. Водночас такий методичний прийом на початку уроку дозволяє одразу привертати увагу здобувачів освіти й активізує їх зорову пам'ять.

На етапі актуалізації опорних знань здобувачі освіти створюють ментальну карту із словами, пов'язаними з домашнім середовищем, що сприяє активації словникового запасу. Відтак активне опрацювання лексики дає змогу повною мірою підготуватись до виконання складніших завдань, пов'язаних з граматикою та письмом зокрема.

Наступний (основний) етап включає в себе вправи з лексики та граматики. Ми пропонуємо знову використати гру на платформі «Wordwall», яка сприяє візуалізації матеріалу та взаємодії здобувачів освіти. Рекомендуємо при підготовці до уроку обов'язково врахувати технічні можливості класу. Для граматичної практики здобувачі освіти виконують вправу на вживання прийменників місця, слухаючи та повторюючи їх на основі залучення відео з веб-порталу «Youtube» [64]. Відтак завдання на використання «have got» розвивають навички утворення позитивних, негативних та запитальних речень на основі залучення цифрових технологій.

Важливий компонент уроку – письмові вправи. Учні описують одну з кімнат та пишуть коротку історію, використовуючи вказані слова. Це сприяє розвитку навичок письма та використанню лексичного матеріалу в конкретному контексті. Відтак формуються навички письма й активізується творче мислення, відбувається залучення вивченого раніше матеріалу з теми. Здобувачі освіти вчаться самостійно формувати письмове висловлення, зокрема у творі-описі, вимоги до написання якого відповідають навчальній програмі. Окрім цього, для вдосконалення навичок письма ми пропонуємо виконувати вправу, яка передбачає складання списку, що розвиває англійську комунікативну компетентність та входить до переліку тих видів письмових вправ, які передбачені модельними навчальними програмами.

На завершальному етапі уроку проводиться зворотний зв'язок, де вчитель підводить підсумки уроку, питає здобувачів освіти, які завдання їм запам'яталися, і дякує за активність. Це відповідає вимогам уроку відповідно до концепції НУШ, оскільки етап рефлексії сприяє формуванню у здобувачів освіти уміння об'єктивно оцінювати результати своєї навчально-пізнавальної діяльності.

Домашнє завдання передбачає написання оповідання про будинок мрії, що сприяє подальшому вдосконаленню навичок письма та використанню вивченої граматики і лексики. Так здобувачі освіти матимуть змогу вдома

удосконалити власні навички письма та зосередитись на власних труднощах у формування тексту-опису приміщення, зокрема будинку своєї мрії.

Для формування навичок письма при узагальненні вивчених у 5 класі тем «Що ти можеш робити? Час вечірки!» ми уклали відповідний план-конспект, вміщений у *Додатку Е*. На цьому уроці здобувачі освіти працюватимуть відповідно до укладеної мети: вивчають та практикують нові слова та граматичні концепції, а також розвивають навички письма. Урок розділений на декілька етапів, кожен з яких спрямований на досягнення конкретного компонента мети. На початку уроку проводиться вітання та організація класу. Учитель визначає цілі уроку разом зі здобувачами освіти: повторення словникового запасу, узагальнення граматичних правил, удосконалення навичок письма.

На етапі актуалізації опорних знань здобувачі освіти обговорюють свої улюблені діяльності та навички, відгадують загадки про навички вчителя. Ця частина призначена для активізації мовленнєвої активності учнів та залучення їх до теми уроку. Відтак вони налаштовуються на тематичне спрямування уроку й пригадають вивчене раніше.

В основній частині уроку перша вправа передбачає роботу зі словником запасом, тому здобувачі освіти позначають ілюстрації словами зі списку словникового запасу, який включає такі слова, як «cook», «play», «paint», «remember», «ride», «sail», «sing», «skate», «speak», «swim». Це сприяє активізації словникового запасу та його практичному використанню, що відповідає компетентнісному підходу в побудові уроку в адаптаційному періоді НУШ, зокрема для 5 класу. Окремо вміщено вправу, за допомогою якої здобувачі освіти повторюють побудову речень за допомогою «can» та «can't» [57] та також вправу на повторення годинника [58]. Відтак таке завдання допомагає закріпити вивчений матеріал та використовувати його в практичних ситуаціях. Також передбачено вправу, виконуючи яку здобувачі освіти відповідають на питання, вивчають та використовують граматичні концепції, такі як «like» та «don't like» [68].

Для формування й удосконалення навичок письма передбачено практико орієнтовані вправи, зокрема здобувачі освіти пишуть список їжі для вечірки, виражають свої уподобання та неуподобання, а також складають запрошення для своїх друзів. Це сприяє розвитку навичок письма та застосуванню вивченого матеріалу в творчих завданнях. Відтак на основі попереднього пригадування вивчених слів з теми та засвоєних знань із граматики здобувачі освіти самостійно практикуються у письмі.

Важливим етапом уроку є зворотній зв'язок, тому учитель проводить коротку рефлексію, під час якої здобувачі освіти діляться своїми враженнями від уроку та роблять підсумки. Учитель може використати метод «Продовж речення» для того, щоб здобувачі освіти висловили свою думку. Із метою удосконалення навичок письма для домашнього завдання ми пропонуємо написати коротке запрошення для своїх друзів. Це завдання спрямоване на закріплення навичок письма та застосування вивченого матеріалу у творчому вигляді, що дозволяє залучати креативне мислення. Усі окреслені у плані-конспекті вправи спрямовані на вивчення, практику та застосування мовленнєвого матеріалу, що дозволяє ефективно формувати навички письма у здобувачів освіти 5 класу.

Для формування навичок письма в адаптаційному періоді ми сформували план-конспект уроку на тему «Мій день. У школі», який вміщено в *Додатку Ж*. Він призначений для початкового рівня і передбачає (відповідно до встановленої мети) комплексне вивчення лексичного та граматичного матеріалу, а також розвиток навичок усного та писемного мовлення здобувачів освіти.

У вступі уроку ми пропонуємо розпочати його з вітання та організації здобувачів освіти, де визначаються основні цілі та завдання уроку. Зокрема, планується повторення лексичного матеріалу на тему «Мій день. У школі», пригадування назв різних щоденних дій та шкільних навчальних предметів, а також використання граматичного матеріалу (Present simple) для створення питань та відповідей про щоденні дії однокласників.

На етапі актуалізації опорних знань вправи призначено для обговорення щоденних дій та вибір улюблених навчальних предметів, що допомагає активізувати мовленнєві навички та поглибити знання з окресленої теми. Основна частина уроку розпочинається з повторення засвоєного лексичного матеріалу, під час якого здобувачі освіти розглядають малюнки та визначають шкільні предмети. Після цього відбувається повторення граматичних структур за допомогою питань та відповідей, що орієнтовані на використання теперішнього простого часу. Школярі ставлять питання своїм однокласникам та записують їхні відповіді. Це дозволяє активізувати діалогічне писмене мовлення.

Після цього проводяться вправи з читання та письма. Учні розглядають картинки та описують уроки, які вони мають кожного дня. Також вони читають текст та пишуть тексти, в яких описують свій день, розклад у школі, використовуючи лексичний матеріал та граматичні конструкції, які були вивчені раніше. У такий спосіб здобувачі освіти пишуть тексти, залучаючи сформовані навички письма й удосконалюючи їх. Таким чином проявляється їх креативне мислення, вміння аналізувати інформацію та виділяти основне.

У підсумку уроку проводиться короткий огляд того, що здобувачі освіти вивчили та повторили під час заняття та які навички розвинули. Це дозволяє формувати вміння об'єктивно оцінювати результати своїх напрацювань. Для домашнього завдання ми пропонуємо написати листа іноземному другові про свій улюблений шкільний день. Учителю варто наголосити, що форма виконання може бути довільною, тому це може бути як звичайний паперовий, так і електронний лис. Це допоможе проявити креативне мислення та удосконалювати навички письма.

Для формування навичок письма з інших тем, передбачених для вивчення у 5 класі НУШ, ми уклали плани-конспекти уроків, вміщені в *Додатку 3, И, К, Л, М, Н*. У них розроблено вправи та завдання, які дозволяють узагальнювати вивчений лексичний матеріал, удосконалювати вміння застосовувати знання з

граматики та формувати навички письма згідно з вимогами навчальних програм з англійської мови.

Отже, укладені нами плани-конспекти уроків та вміщені у них вправи дозволяють працювати над формуванням й удосконаленням навичок письма в адаптаційному періоді НУШ. Дібрані нами вправи супроводжуються цифровими засобами, які осучаснюють освітній процес на уроках англійської мови. Водночас на кожному з уроків передбачено виконання тих письмових завдань, які передбачені чинними модельними навчальними програмами з англійської мови. Окрім цього, етап рефлексії як важлива умова планування уроку у НУШ дає можливість формувати об'єктивне самооцінювання здобувачами освіти результатів власної навчально-пізнавальної діяльності. Обрані нами різні форми роботи сприяють розвитку навичок письма та логічно доповнюють роботу учителя на уроках англійської мови, спрямовану на формування англомовної комунікативної компетентності.

3.2. Аналіз особливостей впровадження методичного підґрунтя для навчання письма здобувачів освіти 5 класів НУШ

Формування навичок письма – складний процес, який потребує використання відповідного методичного підґрунтя, яке дозволить послідовно, зі збереженням принципу наступності формувати освітній процес на уроці англійської мови. В умовах НУШ, зокрема в адаптаційному періоді у 5 класі, постає окрема складність, адже компетентнісний підхід передбачає деякі відмінності від традиційного уроку. Відтак варто учителю звернути увагу на етап рефлексії, зосереджуватись на можливості інтерактивної взаємодії здобувачів освіти між собою на уроці та вчителя зі здобувачами освіти.

Укладене нами методичне підґрунтя потребує емпіричного дослідження, тобто впровадження в освітній процес. Для цього ми апробували розроблені нами плани-конспекти уроків, які передбачають акцент насамперед на формуванні навичок письма. Відтак ми провели уроки у 5 класі, зокрема з його

підгрупою у кількості 14 учнів, яка стала експериментальною. Варто наголосити, що друга підгрупа, яка працювала за іншими планами-конспектами, слугувала контрольною, яка становила 15 осіб. Дослідження проводилося на базі Судилківського ліцею Судилківської сільської ради Шепетівського району Хмельницької області. Загальна кількість досліджуваних 29 осіб. Це дало нам можливість перевірити ефективність укладених нами уроків, з'ясувати труднощі та переваги обраного навчального матеріалу.

Насамперед перед апробацією планів-конспектів уроків ми здійснили вхідне оцінювання навичок письма та мотивації здобувачів освіти до написання різних видів письмових завдань. Для цього ми обрали завдання для діагностики письма (див. – Додаток П). Нам вдалось з'ясувати, що серед учнів 5 класу експериментальної групи у кількості 14 учнів високий рівень сформованості навичок письма виявлено у 6 учнів, середній – у 5, а низький – у 3 учнів. Графічно можемо представити це так:

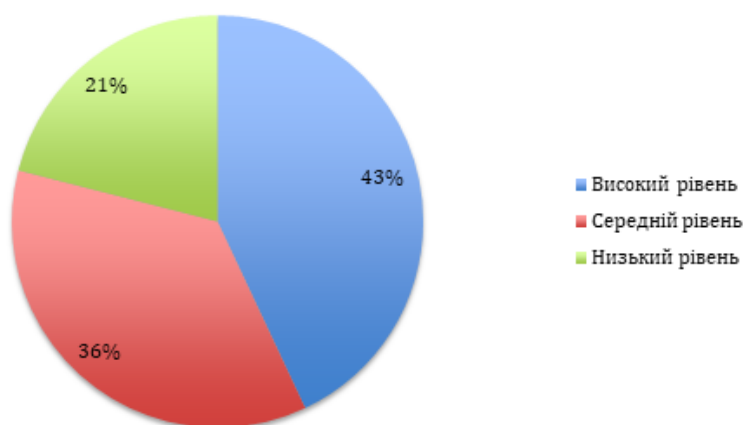

Рис. 3.1. Результати вхідної діагностики сформованості навичок письма в учнів 5 класу експериментальної групи

Відповідно для того, щоб визначити результативність обраної нами системи вправ і завдань, необхідно встановити рівень сформованості навичок письма також у контрольній групі, кількість учнів якої становить 15 учнів. Для цього ми скористались тією ж методикою і за її результатами встановили такі рівні: високий – 5 учнів, середній – 7, низький – 3. Графічно це виглядає так:

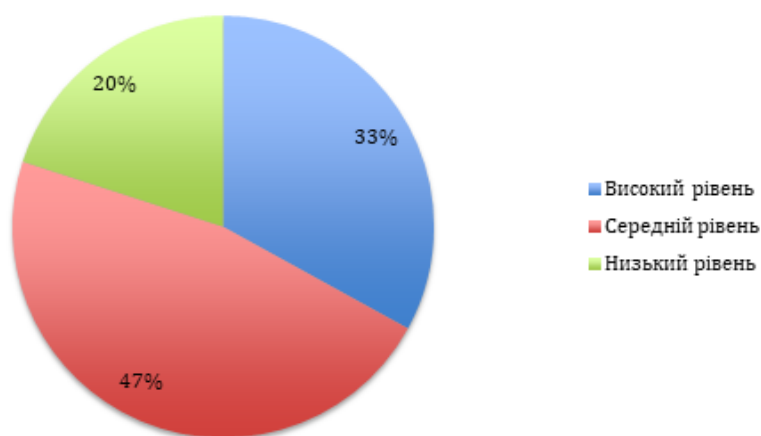

Рис. 3.2. Результати вхідної діагностики сформованості навичок письма в учнів 5 класу контрольної групи

Апробація укладених нами планів-конспектів уроків, які спрямовані на формування й удосконалення навичок письма проходила в експериментальній групі 5 класу. Відтак можемо стверджувати, що обраний нами навчальний матеріал дозволяє ефективно реалізовувати мету уроку англійської мови. Згідно зі спостереженнями, здобувачі освіти зацікавлені у виконанні інтерактивних завдань, які дозволяють залучати різні види рецепції. Насамперед проявляють зацікавленість у виконанні завдань для формування навичок письма на основі візуалізації навчального матеріалу. Окрім цього, важливо, що залучення цифрових ресурсів дає змогу підвищувати мотивацію здобувачів освіти у формуванні англомовної комунікативної компетентності. Завдяки можливості залучати мобільні телефони, ми змогли демонструвати їм відео, використовувати вебресурси.

Важливо, що кожен урок ми планували з можливістю використовувати роздатковий матеріал індивідуально кожному здобувачу освіти. Це дало можливість швидко виконувати завдання, оцінювати рівень сформованості навчальних досягнень за темою. Для проведення уроку ми залучали візуалізований матеріал (картинки, слайди, роздруковані матеріали), які доповнювали тему уроку.

Апробована нами система вправ і завдань, вміщена у планах-конспектах уроків, дала змогу системно працювати над формуванням навичок письма у здобувачів освіти у 5 класі. Відтак опісля ми діагностували рівень сформованості навичок письма. Окрім цього, для оцінювання достовірності отриманих результатів їх зіставили з показниками, які продемонструвала контрольна група, робота якої в цей час здійснювалась за іншою системою завдань.

Для того, щоб встановити рівень сформованості навичок письма ми використали бланк завдань, вміщений у *Додатку С*. Якщо до впровадження в освітній процес на уроках англійської мови у 5 класі НУШ високий рівень в експериментальній групі продемонструвало 5 учнів, тобто 36%, то цей показник збільшився на 14%, адже кількість учнів зростає до 50% (7 учнів). Відповідно показники середнього рівня залишилися на тому ж значенні, проте низький рівень суттєво знизився (на 14%). Графічно це відтворено на рисунку:

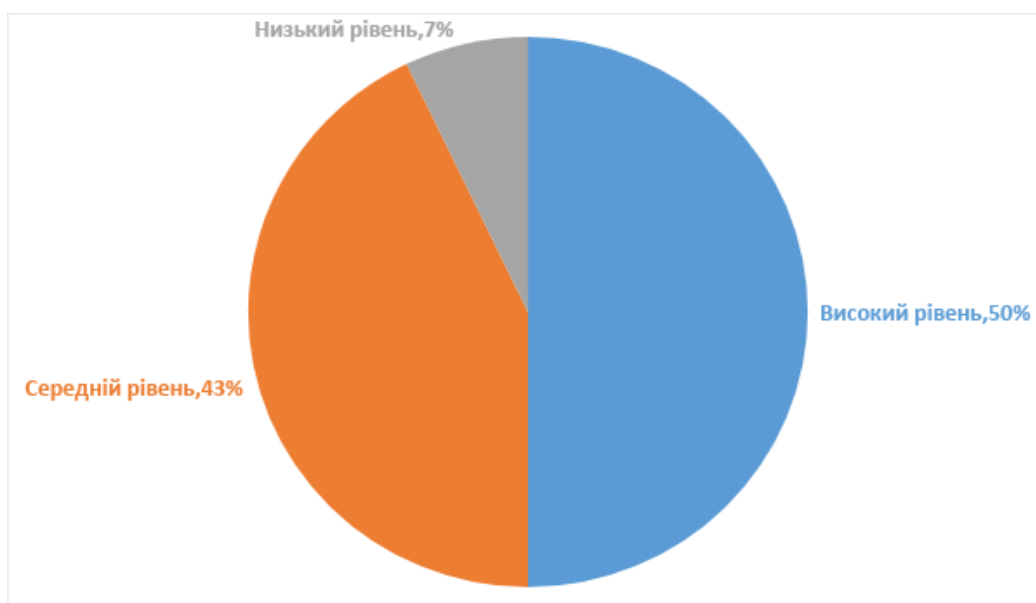

Рис. 3.3. Результати вихідної діагностики сформованості навичок письма в учнів 5 класу експериментальної групи

Для порівняння можемо представити результати у такий спосіб:

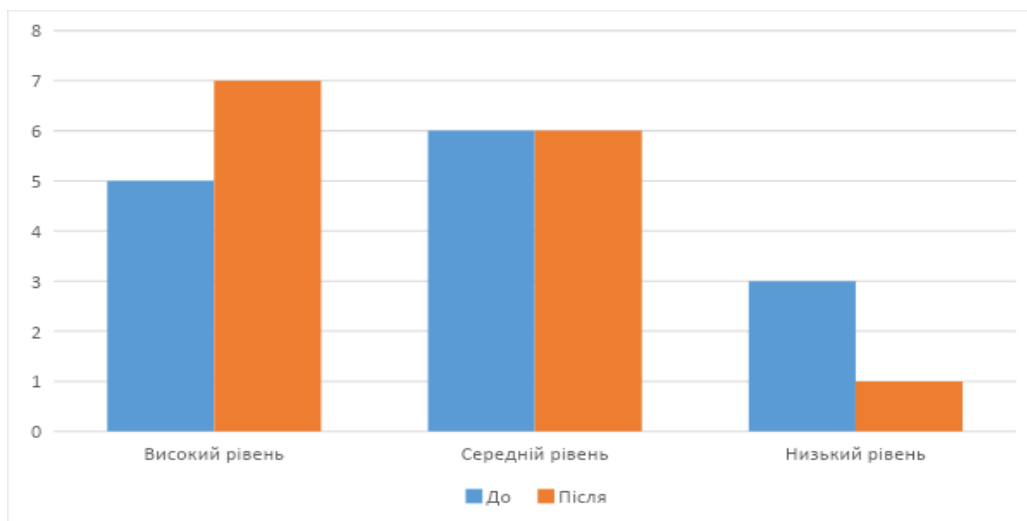

Рис. 3.4. Результати вихідної діагностики сформованості навичок письма в учнів 5 класу експериментальної групи

Це дає підставу стверджувати, що навички письма здобувачів освіти за обраними нами вправами та завданнями удосконалились. Здобувачі освіти 5 класу мали змогу покращити свої вміння щодо письмової взаємодії та продукування. Відтак вони зможуть виконати типові завдання для контролю знань із письма на уроках англійської мови.

Для достовірності отриманих нами результатів дослідження ми порівняли показники експериментальної групи з показниками контрольної. Для цього ми провели те ж діагностування за завданнями, вміщеними у *Додатку С*. Було встановлено, що в контрольній групі показники змінились таким чином: високий рівень збільшився на 7%, середній зріс на 6%, а низький – зменшився на 13%. Відтак за результатами цієї діагностики можемо зробити висновок, що за нашою системою завдань формування навичок письма ефективніше, позначене вищою результативністю, аніж робота за узвичаєною методикою. Графічно ми узагальнили отримані після апробації результати впровадження завдань для формування навичок письма:

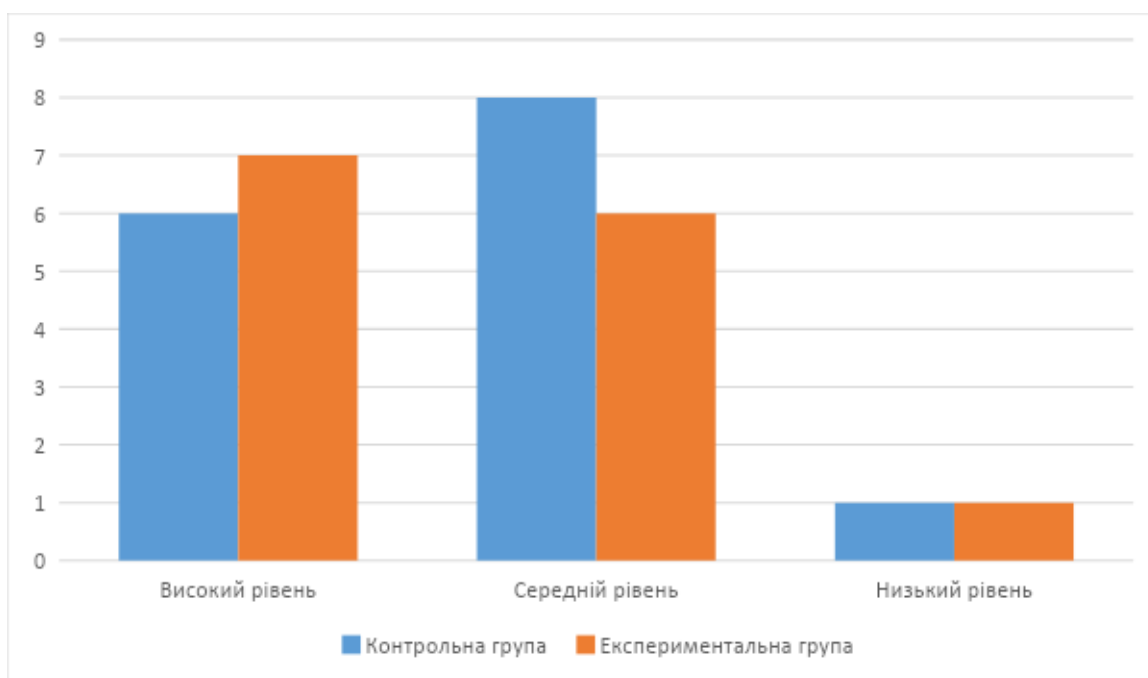

Рис.3.5. Порівняльні результати вихідної діагностики сформованості навичок письма в учнів 5 класу експериментальної та контрольної груп за рівнями

Для самооцінювання роботи на уроках англійської мови у 5 класі НУШ ми залучили здобувачів освіти, для яких запропонували пройти анкетування. Для цього ми розробили бланк, який можна роздати кожному учневі (вміщений в Додатку Р. У ньому у вигляді таблиці ми пропонуємо школярам після проведених нами уроків оцінити свою роботу та рівень зацікавленості у виконанні завдань, зокрема. для удосконалення навичок письма.

У таблиці одразу подано варіанти відповідей, що дозволяє швидко й ефективно залучити до опитування усіх здобувачів освіти у межах класу. Важливо, що при цьому у них формуватиметься вміння об'єктивно оцінювати результати власної роботи. Відтак формуватимуться й удосконалюватимуться навички критично оцінювати себе, яке дозволяє учням об'єктивно визначати рівень розвитку своїх навичок, зокрема щодо письма. Узагальнено результати опитування можемо представити у табл. 3.1.

*Результати опитування здобувачів освіти 5 класу експериментальної групи
для оцінювання ними вправ на формування навичок письма*

Речення	Позитивна відповідь	Негативна відповідь
На уроці я працював/працювала	Активно – 71,4 % (10 учнів)	Пасивно – 28,6 % (4 учнів)
Своєю роботою на уроці я	Задоволений – 78,6 % (11 учнів)	Незадоволений – 21,4 % (3 учнів)
Урок мені здався	Коротким, цікавим – 71,4% (10 учнів)	Довгим, нецікавим – 28,6 % (4 учнів)
Мій настрій після уроку	Став кращим – 78,6 % (11 учнів)	Став гіршим – 21,4% (3 учнів)
Матеріал уроку мені	Зрозумілий – 64,3% (9 учнів)	Незрозумілий – 35,7% (5 учнів)
Письмові вправи здались мені	Легкими – 64,3% (9 учнів)	Складними – 35,7% (5 учнів)
Домашнє завдання мені здається	Легким – 71,4% (10 учнів)	Важким – 28,6 % (4 учнів)

Отже, аналіз результатів апробації укладених нами планів-конспектів уроків англійської мови для 5 класу НУШ, спрямованих на формування насамперед навичок письма, свідчить (згідно з кількісними показниками) про

якісні зміни в рівневих виявах. Можемо стверджувати, що обране нами методичне підґрунтя відзначається ефективністю, доступністю в реалізації та водночас відповідає чинним вимогам модельної навчальної програми з англійської мови щодо формування у здобувачів освіти навичок письмової взаємодії.

3.3. Методичні рекомендації для ефективного навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови

Дослідження методичних особливостей навчання письма здобувачів освіти на уроках англійської мови у 5 класі НУШ можливе за умови комплексного вивчення як теоретичного підґрунтя, так і практичних аспектів втілення. Оскільки постає необхідність насамперед осмислити закономірності проведення уроків в умовах адаптаційного періоду НУШ, врахувати фактор рівня навчальних досягнень школярів та водночас простежити втілення сформованої нами системи вправ і завдань, то варто сформувати відповідні методичні рекомендації. Можемо стверджувати, що ефективне навчання письма на уроках англійської мови може вимагати специфічних методичних підходів для стимулювання інтересу, розвитку та усвідомлення навичок учнів.

На основі практичного втілення розробленої нами системи вправ і завдань пропонуємо наступні рекомендації, метою дотримання яких слугуватиме ефективний і результативний процес формування навичок письма, який зацікавлюватиме здобувачів освіти та стимулюватиме їх мотивацію до вивчення англійської мови загалом.

Насамперед учителю варто враховувати, що обрані ним завдання повинні відповідати темі уроку, тобто логічно продовжувати мету. Варто переконатись, що обрані письмові завдання пов'язані із загальною темою уроку чи конкретними життєвими ситуаціями. Це дозволить втілювати на уроках англійської компетентнісний підхід, який передбачає вміння застосовувати отримані теоретичні знання на практиці. Відтак якщо вправа на формування

навичок письма буде відрізнятися від теми уроку чи загалом тематичного розділу, то учні не зможуть застосувати вивчений лексичний матеріал чи граматичні навички.

Окрім цього, учитель має враховувати у плануванні уроків, що завдання повинні відображати реальні комунікативні ситуації, з якими можуть зіткнутися здобувачі освіти в реальному житті. Наприклад, учні можуть написати листа другу про свою родину чи події, пов'язані із нею. Відтак у контексті вивчення теми «Все про мене. Моя сім'я» це завдання буде логічно продовжувати формування навичок письма на основі вивченого лексичного матеріалу. Залучайте автентичні матеріали, такі як витяги з книг, статті, соціальної мережі чи тексти пісень, щоб написати письмові завдання. Наприклад, учні можуть створити свої тексти пісень або історії на основі реальних матеріалів, які зацікавлюватимуть їх.

Важливою методичною рекомендацією варто виокремити врахування послідовності у формуванні навичок письма. Таким чином вчитель повинен дотримуватись балансу між вимогами навчальної програми та реальним станом сформованості умінь учнів. Це впливатиме на вибір складності завдань. Розпочинайте з простих та зрозумілих завдань, а потім поступово переходьте до більш складних. Це надасть можливість учням почувати себе впевнено та поступово розвивати свої навички.

Доцільно буде також створити ситуацію успіху, яка дозволить сформувати внутрішню мотивацію здобувачів освіти на шляху подолання труднощів. Важливо пояснити учням, як їхні письмові висловлювання можуть застосовуватися в реальних ситуаціях у спілкуванні англійською мовою.

Для ефективного формування навичок письма у здобувачів освіти на уроках англійської мови ми рекомендуємо залучати тематичні матеріали. Використовуйте ті, які зацікавлять школярів, будуть привертати їх увагу та формувати внутрішню мотивацію до вивчення англійської мови. Наприклад, можна залучити тексти про відомих людей, події чи культурні аспекти. Включіть інтерактивні вправи, які стимулюють учнів використовувати нові

слова чи вирази у своїх письмових творах. Доцільно проводити проєктну діяльність, адже таким чином можна активізувати письмові навички для дослідження.

Варто також пам'ятати, що для формування навичок письма на уроках англійської мови доцільно залучати зразки письмових завдань, зразків текстів та моделей написання. Почніть урок, показавши учням приклади правильно написаних текстів, що відповідають темі уроку. Це може бути текст, створений вами, або тексти попередніх учнів. При цьому варто детально проаналізувати зразки текстів разом зі здобувачами освіти на уроці. Відтак у школярів сформується розуміння приблизної моделі власного тексту.

Окремо при опрацюванні зразків потрібно звернути увагу на наступне: виокреміть ключові елементи, такі як лексика, граматики, структура та стиль. Висвітліть їхню важливість для написання успішних текстів. Це допоможе активізувати необхідний лексичний запас, сформувати граматично правильне висловлення відповідно до поставленого завдання. Попросіть учнів написати свої варіанти тексту, використовуючи зразки як модель. Заохочуйте їх варіативність та творчість в процесі написання.

У контексті втілення концепції НУШ в адаптаційному періоді для 5 класу варто пам'ятати про важливий аспект формування будь-яких навичок – зворотний зв'язок та оцінювання. Відтак учитель повинен пам'ятати, що формувальне оцінювання повинне чітко передавати здобувачу освіти особливості рівня сформованості навичок письма для уможливлення подолання ним виявлених труднощів.

Забезпечте конструктивний зворотний зв'язок щодо написаних текстів здобувачів освіти. Підкресліть успіхи та надайте поради для подальшого вдосконалення. Розгляньте та оцініть написані учнями тексти. Підкресліть сильні сторони та вказівки для покращення. Обговоріть, чому деякі аспекти були обрані, і як вони сприяли зрозумілості та ефективності тексту.

Важливо для формування у здобувачів освіти вміння об'єктивно оцінювати свої уміння та навички щодо навичок письма залучати

самооцінювання. Воно сприяє розвитку в учнів критичного мислення, самостійності та відповідальності за своє власне навчання. Учні, які вміють оцінювати свої власні написані тексти, краще розуміють свої сильні та слабкі сторони. Це допомагає їм усвідомити свої успіхи та визначити аспекти, які вимагають подальшого вдосконалення.

Самооцінювання надає здобувачам освіти можливість визначати, наскільки точно вони виконали завдання відповідно до поставлених критеріїв. Це сприяє розвитку навичок самоконтролю та відповідальності за власне навчання. Відтак школярі, які вміють аналізувати свої тексти та визначати області для поліпшення, стають більш мотивованими до самовдосконалення. Вони можуть активно працювати над усуненням помилок та покращенням своїх письмових навичок. Самооцінювання вимагає від учнів критичного аналізу власних текстів. Це сприяє розвитку в них вміння критично оцінювати інформацію та виражати власні думки ефективно.

Творчі завдання важливі для формування навичок письма у здобувачів освіти 5 класу НУШ, оскільки вони сприяють розвитку творчості, уяви та власного стилю учнів. Такі завдання дають можливість розвивати творчий підхід, стимулюють здобувачів освіти думати творчо та знаходити нестандартні рішення. Це сприяє розвитку їхньої творчої особистості та навичок самовираження.

Такі завдання у контексті формування навичок письма сприяють індивідуальному підходу, оскільки вони дозволяють учням обирати теми та підходи до написання, що розвиває їхню індивідуальність та стиль висловлення. Окрім цього, творчі завдання, пов'язані з цікавими чи особистими темами для учнів, стимулюють їхню зацікавленість та мотивацію письма. За допомогою творчих завдань здобувачі освіти мають можливість оцінювати свої власні письмові роботи, виявити сильні сторони та визначити аспекти для подальшого вдосконалення.

Творчі завдання дозволяють учням висловлювати свої думки, емоції та досвід через мову, що сприяє успішному формуванню англійської

комунікативної компетентності. Відтак вміння письмово висловлюватись – це можливість проявляти своє креативне мислення.

У формуванні навичок письма на уроках англійської мови у 5 класі НУШ важливим постає використання цифрових технологій, які осучаснюють освітній процес загалом. Можемо виокремити способи використання:

1. Інтерактивні вправи на планшетах та комп'ютерах, які дозволяють залучати спеціальні освітні додатки або ігри для навчання англійської мови, які включають завдання на письмо. Такі вправи можуть бути цікавими для здобувачів освіти, підвищувати їх зацікавлення у вивченні англійської мови, зокрема щодо вміння письмово висловлюватись.

2. Електронні ресурси та віртуальні зошити, адже використання вебресурсів, де учні можуть виконувати вправи на письмо в електронному форматі. Це може включати інтерактивні вправи, тести та завдання для написання творів. Відтак здобувачі освіти зможуть ознайомлюватись зі зразками письмових завдань.

3. Блоги та форуми (месенджери) для обміну письмовими висловленнями. Окрім цього, учитель може заохочувати школярів до створення власних блогів або участі в дискусійних форумах, де вони можуть писати та коментувати текстові повідомлення англійською мовою. Це створює комунікативні ситуації для письмової практики, які максимально наближені до реальних.

4. Використання гугл-документів, тобто можливість спільного написання та редагування текстів в реальному часі за допомогою гугл-документів. Це дозволяє вчителю та учням спільно працювати над текстами (в тому числі на основі зразків) та спільно їх аналізувати.

5. Електронні платформи для збору та оцінювання завдань: Використання онлайн-сервісів для надсилання, збору та оцінювання письмових робіт. Це спрощує процес здачі завдань та дозволяє вчителю швидко надавати зворотний зв'язок.

Залучення цифрових технологій на уроках англійської мови, зокрема інтернет-ресурсів, дозволяє ефективно працювати над формуванням навичок письма, адже таким чином втілюватиметься реальне письмове спілкування. Відтак створення та надсилання текстових повідомлень дозволяє формувати англомовну компетентність, адже комунікативна ситуація максимально наближена до реальної.

У такий спосіб відбувається залучення критичного мислення, що дозволяє активізувати позитивний досвід, оскільки здобувачі освіти розвивають таким чином вміння здобувати й критично опрацьовувати інформацію, самостійно аналізувати і систематизувати матеріал, удосконалювати мовленнєві й комунікативні вміння й навички.

У формуванні навичок письма на уроках англійської мови варто послуговуватись груповою роботою. Завдання учителя полягає у тому, щоб сприяти взаємодії між здобувачами освіти під час написання. Групова робота може стати стимулом для обговорення ідей та взаємного вивчення, оскільки сприяє інтерактивній взаємодії та кооперації у вивченні англійської мови.

У групах здобувачі освіти зможуть обговорювати свої ідеї та підходи до написання, обмінюватися думками та надавати одне одному зворотний зв'язок. Це сприяє розширенню знань та розумінню різних підходів до теми. Окрім цього, колективна відповідальність за результат стимулює більше залучення до завдань. Відтак групова робота у формуванні навичок письма корисна тим, що здобувачі освіти можуть мати різні підходи до написання тексту, листівки, постера чи повідомлення англійською мовою, тому це дозволить об'єднати різноманітні підходи та знання.

Однією з ключових методичних рекомендацій вважаємо дотримання регулярності у формуванні навичок письма, адже, як відомо, будь-яка навичка формується за умов регулярного повторення. Завдання учителя при цьому полягатиме в тому, що він повинен забезпечувати залучення на уроках регулярних письмових вправ, щоб здобувачі освіти, зокрема у 5 класі, мали постійний практичний досвід.

Через постійну практику учні поступово вдосконалюють свої навички. Регулярність дозволяє їм помічати власний прогрес, що є важливим мотиваційним фактором. Варто зауважити, що в такий спосіб здобувачі освіти отримують змогу застосовувати свої знання у різних контекстах та завданнях, що лише посилюватиме компетентнісне навчання на уроках англійської мови.

Дотримання учителем методичних рекомендацій є важливим елементом у формуванні навичок письма учнів 5 класу Нової української школи (НУШ). Методичні рекомендації визначають оптимальні методи та стратегії для досягнення навчальних цілей, сприяючи ефективному навчанню. Вони дають змогу індивідуалізувати підхід до різних груп учнів, враховуючи їхні індивідуальні особливості та потреби, що сприяє більш ефективному навчанню.

Структурованість методичних рекомендацій допомагає вчителю легше планувати та проводити уроки, надаючи послідовність дій, етапи роботи та способи оцінки. Це створює зрозумілу модель для вивчення письма та полегшує роботу вчителя та здобувачів освіти. Відтак в умовах НУШ навички письма надають можливість розвивати критичне мислення здобувачів освіти, їх культурну обізнаність, готуючи до різних комунікативних ситуацій англійською мовою. Сформовані навички письма допомагають їм успішно працювати над розвитком своїх навичок читання та граматики.

Дотримання методичних рекомендацій допомагає вчителю підготувати цікаві та наочні уроки, сприяючи створенню позитивного досвіду для учнів. Це важливо для стимулювання інтересу до письма та розвитку мовних навичок. Методичні рекомендації можуть включати в себе сучасні методи та засоби викладання, такі як використання інтерактивних технологій, рольових ігор, що сприяє активній участі учнів та використанню сучасних підходів до навчання.

Дотримання методичних рекомендацій також сприяє відповідності навчального процесу чинним навчальним програмам та досягненню бажаних результатів. Врахування методичних рекомендацій допомагає створити систему навчання, яка відповідає стандартам та сприяє успішному формуванню навичок письма здобувачів освіти 5 класу НУШ.

Висновки до розділу 3

Сформована нами система завдань і вправ спрямована на навчання письму здобувачів освіти на уроках англійської мови у 5 класі НУШ. У ній враховано вікові особливості, тематичні розділи модельної навчальної програми та види письмових робіт, які повинні засвоїти здобувачі освіти в адаптаційному періоді НУШ. Емпірично проаналізовані результати до впровадження системи вправ і завдань і після дають підстави стверджувати, що спостерігаємо ефективність та результативність щодо підвищення рівня сформованості навичок письма у здобувачів освіти, що позитивно впливає на формування їх англомовної комунікативної компетентності.

На основі отриманих даних ми змогли укласти методичні рекомендації для ефективного навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови у 5 класі НУШ. Вони дають змогу враховувати особливості психофізичного розвитку, індивідуальний рівень навчально-пізнавальної активності, а також відповідно й навчальної активності здобувачів освіти в адаптаційному етапі НУШ та мотивації до вивчення англійської мови. Окрім цього, вони спрямовані на осучаснення освітнього процесу шляхом залучення цифрових технологій, а також спрямування на розвиток креативного мислення здобувачів освіти, що відповідає компетентнісному підходу в НУШ.

ВИСНОВКИ

Дослідження методики навчання письму здобувачів загальної середньої освіти на уроках англійської мови дозволяє встановити, що це – важливий елемент формування англомовної комунікативної компетентності, яка включає складові: мовну, мовленнєву, лінгвосоціокультурну та навчально-стратегічну. У такий спосіб реалізується компетентнісний підхід, зокрема в умовах реалізації концепції НУШ в адаптаційному періоді. Відтак формування комунікативних навичок при вивченні англійської мови неможливе без навчання письма, адже вміння формувати зв'язне усне чи писемне висловлення дає можливість спілкуватись у різних комунікативних ситуаціях.

Навчання письму на уроках англійської мови передбачає врахування положень Державного стандарту базової середньої освіти, зокрема адаптаційного періоду для НУШ. Відтак у контексті формування англомовної комунікативної компетентності він передбачає ключовою компетентністю набуття здатності спілкуватись як рідною, так і іноземною мовами. Навчання письму посідає тут ключове місце, адже воно передбачене у процесі здійснення комунікації у письмовій формі шляхом послуговування функціями англійської мови, лексичним і граматичним ресурсами.

На основі цього стандарту розроблено модельні навчальні програми, в яких встановлено зміст навчального предмета, види навчальної діяльності та орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання здобувачів освіти. Навчання письму розглянуто в межах очікуваних результатів діяльності (за видами мовленнєвої діяльності), а також вказано орієнтири для оцінювання. У навчанні письму для здобувачів освіти для 5 класу передбачено сформовані уміння написання слів, речень, фраз, які дозволятимуть елементарно презентувати інформацію про себе, написати записку чи короткий лист, список тощо. Важливо, що навчання письму не розглядається ізольовано, а включено в єдність навчання з усіма видами мовленнєвої діяльності, що

забезпечує успішність впровадження компетентнісного підходу у формуванні англійської комунікативної компетентності.

У науково-методичній літературі поняття письма актуалізовано як у вузькому, так і в широкому значеннях. Згідно з вузьким значенням – це техніка використання графічної та орфографічної систем англійської мови. У широкому осмисленні писемне мовлення – вид мовленнєвої діяльності, який передбачає вміння передавати думки графічно. Навчання письму у закладах загальної середньої освіти на уроках англійської мови здійснюється поетапно у відповідності з рівнями освіти: початкова школа, середня, старша. В умовах НУШ воно здійснюється поетапно: засвоєння графічних умінь, вивчення моделі речення, формування елементарних навичок письма. Для цього у межах кожного етапу використовують різні види вправ і завдань. Доцільно при цьому залучати інформаційно-комунікаційні технології.

Вміння висловлюватись письмово на уроках англійської мови, зокрема в 5 класі НУШ, передбачає поетапність методики: початковий (техніка письма), середній (орфографічні навички) та старший (формування вміння самостійно будувати висловлення). Відтак важливо обирати те методичне підґрунтя, яке буде доречним в умовах певного класу, та дотримуватись послідовності у вивченні матеріалу. Варто при цьому пам'ятати про важливість формування техніки письма, каліграфічних і орфографічних навичок, тому для початку зосереджуватись на засвоєнні здобувачами освіти «техніки письма», а потім переходити до зв'язного мовлення. Це сприятиме послідовності у формуванні англійської комунікативної компетентності.

Емпіричне вивчення особливостей формування навичок письма у здобувачів освіти в адаптаційному періоді НУШ, зокрема 5 класі, передбачало формування системи вправ і завдань. Відтак ми уклали чотири плани-конспекти уроків за певними темами, які передбачають актуалізацію завдань на різні види мовленнєвої діяльності.

У такий спосіб в усіх уроках ми запланували завдання на систематизацію лексичного запасу з теми, граматичних умінь та навичок письма на основі

роботи з текстами. У такий спосіб обрані нами вправи та завдання сприяють послідовному та систематичному процесу формування навичок письма. Окрім цього, удосконалення цих навичок передбачено при виконанні домашнього завдання, яке логічно продовжує роботу на уроці.

Важливо, що укладені нами плани-конспекти уроків відповідають вимогам модельної навчальної програми та вимогам до уроків НУШ з дотриманням компетентнісного підходу. У кожному передбачено етап рефлексії, який дозволяє здобувачам освіти об'єктивно оцінити рівень своїх навчально-пізнавальних досягнень.

Для емпіричного вивчення особливостей впровадження методики навчання письму на уроках англійської мови ми провели діагностику рівнів сформованості навичок письма серед здобувачів освіти 5 класу НУШ до апробації укладених нами планів-конспектів уроків. Відтак ми обрали для діагностування дві групи: експериментальну (в якій ми працювали) та контрольну (з якою працював учитель за звичною методикою). Відтак результати досліджень свідчать, що в експериментальній групі показник високого рівня зріс на 14%, середнього залишився без змін, проте важливо також, що нам вдалось знизити суттєво показники низького рівня (на 14%). У контрольній групі ці показники нижчі, що свідчить про необхідність удосконалення методичного супроводу.

Отже, на основі теоретичного вивчення особливостей методики навчання письму здобувачів освіти ЗЗСО та практичного втілення можемо стверджувати, що обране нами методичне підґрунтя, відображене в укладених планах-конспектах уроків, відзначається ефективністю та результативністю у формуванні у здобувачів освіти 5 класу навичок письма.

Можемо підсумувати, формування навичок письма у здобувачів освіти на уроках англійської мови – важливий компонент англomовної комунікативної компетентності, який потребує відповідного методичного супроводу та врахування особливостей класу. Від цього залежатиме ефективність обраної

системи вправ і завдань та результативність роботи здобувачів освіти, що дає змогу втілювати компетентнісний підхід в умовах реалізації концепції НУШ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Батенко К. С. *Інноваційні підходи до формування англомовної компетентності в письмі*. Соціально-освітні домінанти професійної підготовки сучасного компетентного фахівця: зб. матеріалів Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Біла Церква, 19 травня 2022 р. Біла Церква. 2022. С. 143-147.
2. Береснева Н. В, Л. Я. Русінова, Т. В. Юрченко, Н. Г. Сенчина. Реалізація ціннісного компонента Державного стандарту при вивченні іноземної мови: учіння, навчання, оцінювання. .URL: https://znayshov.com/FR/9346/realizaciya_cinnisnogo_komponentu_derzhavnogo_standartu_pri_vikladanni_inozemnih_mov_uchinnya_navchannya_ocinyuvannya.pdf (дата звернення: 15.04.2023).
3. Бібік Н. В. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики. 2004. С. 45-50.
4. Бігич О.М, Бориско Н.Ф, Борецька Г.Е. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів. Київ, 2013. 590 с.
5. Богачик М. Розвиток навичок письма в процесі дистанційного та змішаного навчання англійської мови. М. Богачик, Ю. Байло. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип 36. С. 208-213.
6. Бойко Т. Веб-сайт як засіб розвитку комунікативної компетентності старшокласників під час навчання англійської мови. Рідна школа. 2016. С. 25-27.
7. Галат П. Труднощі формування навичок техніки письма англійською мовою з використанням засобів зорової наочності на початковому ступені навчання. ІІІ Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з питань методики викладання іноземної мови : «Дослідження та впровадження в

начальний процес сучасних моделей викладання іноземної мови за фахом». Одеса. 2017. С. 41-43.

8. Громова Д. С. *Етапи формування навичок техніки письма англійською мовою*. Сучасний рух науки: тези :доп. Х міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 2-3 квітня 2020 р. Дніпро, 2020. С. 323-328.

9. Гунько Ю. Використання освітньо-технологічної платформи Edmodo як засобу формування англомовної граматичної компетентності учнів старших класів. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Германська філологія. – 2020. – Вип. 822. – С. 36-48.

10. Державний стандарт базової середньої освіти. URL:<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/novaukrayinskashkola/derzhavnij-standart-bazovoyu-i-serednoyi-osviti> (дата звернення: 16.04.2023).

11. Дмитренко К. А. Звичайні форми роботи – новий підхід : розвиваємо ключові компетентності : метод. посіб. ВГ «Основа». 2018. 119 с.

12. Словська Ю. В. Формування іншомовних навичок у письмі: від теорії до практики. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 46. Том 1. С. 141-144.

13. Зінченко Ж. О. *Технології формування навичок діалогічного мовлення в ЗЗСО*. Філологічні студії : зб. наук. пр. студентів і магістрантів ф-ту філології та журналістики. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка. 2022. Вип. XVIII. С. 71-73.

14. Зубенко Т. В. Формування англомовних навичок письма засобами інформаційних технологій. *Гуманітарний вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка*. Збірник наукових праць Полтава : ПолтНТУ імені Юрія Кондратюка, 2018. Вип. 3. С. 221-226.

15. Карпюк О. Англійська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Тернопіль: Астон, 2022. 155 с.

16. Карпюк О. Англійська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Тернопіль: Астон, 2023. 160 с.

17. Комар О. Розвиток англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти за допомогою мобільних застосунків. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2022. Вип. 1(25). С. 136–144.

18. Комар О.А, Байдюк Л.М. Методика навчання іноземної мови: Лекційний курс з практикумом. Умань, 2019. 96 с.

19. Коршунова, А., Михайлова, Ю., Фролова, Д., Якушко, В. . Англійська мова: 5-й рік навчання. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). 2022. Тернопіль: Підручники і посібники, 192 с.

20. Коста Дж. Англійська мова (5-й рік навчання). Видавництво «Лінгвіст», 2022. 161 с.

21. Коста Дж. Англійська мова: 6-й рік навчання. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Лінгвіст, 2023. 161 с.

22. Костюк Т. М. *Формування писемної компетенції учнів на уроках англійської мови у 5-11 класах*. Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі : матеріали Всеукраїнської науково-теоретичної конференції. Вінниця. 2020. С. 238-240.

23. Литвин С. В. Система вправ для навчання писемного спілкування учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи. Іноземні мови. 2011. № 1. С. 4-9.

24. Маркобок Ю. Використання автентичних матеріалів для формування комунікативної та соціокультурної компетентності старшокласників на уроках англійської мови. *Таврійський вісник освіти*. 2014. № 1(1). С. 137-144.

25. Матюха Г. В. Навчання техніки письма англійською мовою учнів основної школи. *Наука і освіта*. 2020. Вип. 6. С. 162–166.

26. Міністерство освіти і науки України. Нова українська школа URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення: 02.04.2023).

27. Мірошник І. Поняття англомовної граматичної компетентності та особливості її реалізації в початковій школі. Молодий вчений. 2018. № 2.1. С. 99-103.

28. Мітчелл Г. К. Англійська мова: підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Київ: Видавництво «Лінгвіст», 2022. 144 с.

29. Мітчелл Г. К. Англійська мова: підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти (з аудіосупроводом). Видавництво «Лінгвіст». 2023. 146 с.

30. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи»: для закладів загальної середньої URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Zymomrya.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 10. 04.2023).

31. Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи»: для закладів загальної середньої. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetar.z.2022/Inozemni.movy.5-9-kl/Inoz.mov.5-9-kl.Redko.ta.in.14.07.pdf> (дата звернення: 10. 04.2023).

32. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. Ленвіт. 328 с.

33. Осіпова В. Методика навчання письму здобувачів освіти у 5–6 класах НУШ на уроках англійської мови. *Пріоритети германської та романської філології*: зб. матер. Міжнар. наук. онлайн-конф. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023. С. 106–108.

34. Осіпова В. О. Навчання письму здобувачів ЗЗСО на уроках англійської мови. *Проблеми та перспективи розвитку науки та освіти України*

в особливих умовах євроінтеграції: Міжнародна науково-практична конференція, м. Вінниця. 2023. С. 51-53.

35. Палесіка І. В. Формування навичок письма шляхом використання новітніх інформаційних технологій на середньому етапі навчання англійської мови. *Вісник Київського національного університету ім. В. Гетьмана*. 2018. Вип. 3. С. 601-609.

36. Панкратенкова О. М. Інноваційні технології та інтерактивні методи навчання на уроках англійської мови. *Англійська мова та література : Науково-методичний журнал*. 2020. Вип. 4/6. С. 64-66.

37. Панова Л.С, Андрійко І. Ф, Тезікова С.В. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах. 2010. 328 с.

38. Пахомова Т. О. Формування англомовної комунікативної компетентності студентів-філологів в умовах лінгвосоціокультурного підходу. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2013. № 1 (5). С. 59-64.

39. Полонська Т. К. Роль мовленнєвих вправ у формуванні комунікативної компетентності учнів у письмі на уроках іноземної мови у 5–6 класах гімназії. Міжнародна науково-практична конференція "Сучасні дослідження у світовій науці". Львів. 2022. С. 1003-1009.

40. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ. 2014. С. 7-19.

41. Прокопчук М. Особливості формування компетентності в техніці письма на початковому етапі вивчення англійської мови. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2019. №2. С. 75-79.

42. Сидоренко А. М. Вчимося писати англійською. А. М. Сидоренко. Київ : «Вид. дім «Перше вересня». 2017. 96 с.

43. Сизенко А. С. Зміст і структура професійно спрямованої іншомовної компетентності як мети навчання: сфера публічного управління. 2021. Випуск 34. Т. 1. С.102-108.

44. Склярєнко Н. К. Методика формування іншомовної компетентності в техніці письма. 2012. № 2. С. 13-18.
45. Склярєнко Н. К. Навчання учнів загальноосвітніх навчальних закладів іншомовного письма в аспекті компетентнісного підходу. 2013. Вип. 3. С. 3–18.
46. Словник іншомовних слів. Наук. думка. 2000. 680 с.
47. Сокирська О. С. Роль засобів онлайн навчання у вдосконаленні навичок письма. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті. 2020. Вип. 5. С. 45-48.
48. Стефанік О. Формування навичок практичного письма на уроках англійської мови у старших класах. *Modern Movement of Science: abstracts of the 11th International Scientific and Practical Internet Conference*. 2020. Dnipro. P.2. С. 268-269.
49. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. Луцьк. 2005.
50. Холод І. В. Методика викладання англійської мови : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Умань : Візаві. 2018. 165 с.
51. Хоменко Т. А. Особливості навчання письма іноземною мовою у закладах середньої освіти. *Перспективи та інновації науки*. 2022. №6 (11). С. 354-366.
52. Чернобривець Л. Формування навичок письма шляхом використання новітніх інформаційних технологій на середньому етапі навчання англійської мови. URL: <http://11.ucoz.ua/blog> (дата звертання: 10.05.2023).
53. Шинкаренко А. О. *Мета та зміст формування англомовної компетентності в техніці письма учнів середнього ступеня навчання закладів загальної середньої освіти*. Матеріали IV міжнародної науково-практичної інтернет конференції «Сучасні тенденції у викладанні іноземних мов у світі». СумДПУ імені А. С. Макаренка. 2021. С. 158-165.

54. Allthingsgrammar. URL: <https://www.allthingsgrammar.com/wh-questions-present-simple.html>
55. Allthingsgrammar. URL: <https://www.allthingsgrammar.com/uploads/2/3/2/9/23290220/atg-worksheet-whpastsim.pdf>
56. Baamboozle. <https://www.baamboozle.com/game/26095>
57. Canva.Can/Can`t. URL: <https://www.canva.com/templates/EAFMs1LMwfU-can-can-t-orange-white-english-grammar-worksheet/>
58. Doing Maths. URL: https://www.doingmaths.co.uk/uploads/8/3/8/9/8389495/basic_time.pdf
59. Ezpzlearn. Subjects School Word Search 2. URL: <https://wordwall.net/resource/13794248/present-continious-true-false>
60. Get dressed for the day song. Youtube. URL: https://youtu.be/KDE6i_ZZkFU?si=NKnxDlwi7r3UENye
61. Greeting songs. Youtube. URL: <https://youtu.be/gVIFEVLzP4o?si=Z-byKQbQeUvbcK9x>
62. How to teach like a pro. pp. 1-63.
63. Holiday postcard. URL: Holiday postcard 54 reading for deta...: English ESL worksheets pdf & doc (islcollective.com)
64. Liveworksheets.com.Sports-like. URL: <https://www.liveworksheets.com/w/en/english-second-language-esl/210642>
65. On, inder, under, by. Youtube. URL: https://youtu.be/DHb4CCif7U?si=ZqoTDh_2wD5hBgIE
66. Pinterest. School Schedule. URL: <https://pin.it/3ldauZu>
67. Pinterest. Like and dislike. School Subjects Writing. URL: <https://pin.it/11bwD11>
68. Pinterest. Like and don't like. URL: <https://pin.it/mZGU049>
69. Pinterest. Reading a party invitation. URL: <https://pin.it/CUqtYji>
70. Pinterest. The House. URL: <https://pin.it/5vxuEhB>
71. Pinterest. My family members. URL: <https://pin.it/3dYxuiz>

72. Robert W. Bly. Webster's New World. Letter Writing Handbook. URL: https://www.academia.edu/32038926/WEBSTERS_NEW_WORLD_LETTER_WRITING_IN_ENGLISH
73. View.genial.ly. URL: <https://view.genial.ly /64639c77a99b680011776a2b>
74. Wordwall.Professions. URL: <https://wordwall.net/uk/resource/65295886/professions>
75. Wordwall.Buy. URL: <https://wordwall.net/resource/65331563>
76. Wordwall. Families Matching. URL: <https://wordwall.net/uk/resource/65249881>
77. Wordwall.net. My house. URL: <https://wordwall.net/resource/65245454>
78. Wordwall net. My town. URL: <https://wordwall.net/uk/resource /593872>
- 22
79. Wordwall. Because, or, and, but. URL: <https://wordwall.net/uk//resource /65692398>

ДОДАТКИ

Додаток А

Вправи для формування орфографічних навичок письма в учнів

5-6 класів

1. *Вправа «Хто швидше?»*

Можна виконувати у групах/командами. Завдання полягає у тому, щоб виписати слова у колонки.

Виконане завдання може мати такий вигляд:

<i>Команда 1</i>	<i>Команда 2</i>	<i>Команда 3</i>
з буквою Hh	з буквою Nn	з буквою Xx

help, him, text, Ned, not, mix, hot, ten, box, hiss, ton, hint, six, Nell, hell, Rex, men, fox.

Виконання цього завдання можна запропонувати в іншому вигляді. Учитель демонструє картку зі словом чи виводить її на дошку, екран тощо. Завдання учнів полягатиме у тому, щоб визначити слова з літерою, напр, Hh і проплескати 1 раз, з Nn – два рази тощо.

2. *Переписати/підібрати пари слів*, які мають різне написання, але однозвучні у вимові (напр., two-too, this- these, see-sea, one-won).

3. Кросворди.

4. Сформувати з набору літер слово, яке зашифровано.

etp (pet)

iflm (film)

ettx (text)

5. Диктант.

Система вправ для навчання письму у формуванні навичок зв'язного мовлення

- 1) Дайте відповіді на запитання за текстом.
- 2) Сформууйте запитання до виокремлених слів/фраз у тексті.
- 3) Відновіть послідовність речень, щоб утворився текст.
- 4) Перепишіть речення, доповнивши їх.
- 5) Оберіть правильну відповідь.
- 6) Доповніть за зразком початок/кінець розповіді.
- 7) Сформууйте заперечне речення до записаного речення.
- 8) Складіть метеопрогноз на завтра.
- 9) Опишіть клімат України чи регіону, в якому мешкаєте.
- 10) Сформууйте запитання до друга про його улюблену справу.
- 11) Дайте відповіді на запитання, відповідаючи «так» або «ні».
- 12) Відредагуйте твердження.
- 13) Укладіть діалог (з певною тематикою).
- 14) Опишіть Ваші враження від картини, телепередачі.
- 15) Розкажіть про літні/осінні/зимові/весняні канікули.
- 16) Висловіть Вашу думку щодо актуальних новин.
- 17) Укладіть хронологію подій вчорашнього дня.
- 18) Опишіть краєвид із вашого вікна.
- 19) Напишіть оголошення.
- 20) Відтворіть Ваше вчорашнє/завтрашнє меню.
- 21) Складіть лист за запропонованим планом.
- 22) Опишіть кількома реченнями Ваше місто/село.
- 23) Напишіть коротку інформацію про себе.

*План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «All about me. My family»***Lesson 1**

Theme : All about me. My family

Level : beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- to use vocabulary of topic "All about me. My family";
- to identify and name family members
- use possessive pronouns (my, his, her, your, our) and apply them in sentences

related to family

- form nationalities from country names
- create a short introduction about themselves, worksheets

Materials: worksheets, computer

Procedure

I. Introduction (2 min).

1. Greeting

2. Organization

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic "All about me. My family"
- to identify and name family members
- repeat possessive pronouns (my, his, her, your, our) and apply them in

sentences related to family

- practice writing skills by completing sentences, forming nationalities from country names, and creating a short introduction about themselves.

II. Warming up (5 min).

Ask students : "Who is a family member you live with?" or "Can you name a relative?" What we are going to speak about? You are right. The topic of our lesson is «Family».

III. Follow - up (35 min).

1. Reading a poem.

This is the father, kind and true.

This is the mother who cares for you.

This is the brother so big and tall.

This is the sister who plays with her ball.

2. Vocabulary practice.

Exercise 1. Match the word fragments to make family words.

1) daught

2) bro

3) chil

4) m

5) pare

6) ba

7) s

8) wi

9) hus

1) um

2) dren

3) band

4) nts

5) fe

6) ther

7) er

8)by

9) on

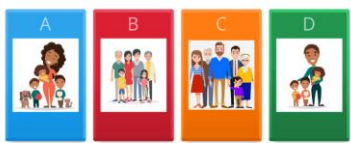
Key:

1) 7; 2) 6; 3) 2; 4) 1; 5) 4; 6) 8; 7) 9; 8) 5; 9) 3.

Exercise 2. Play game on platform "Wordwall". Match sentences with pictures [76].

0:05

My family is not big.
I have a brother, a
baby sister and a dad.

< 1 of 10 >

0:14

My family is not big.
I have a brother, a
baby sister and a dad.

< 1 of 10 >

Key:

Exercise 3. Complete the sentences with possessive pronouns (my, his, her, your, our).

1. I am Alex . This is ___ mother.
2. This is my family. It is ___ house.
3. There is my brother. ___ name is Alex.
4. You are eleven. It is ___ birthday.
5. Megan is in Spain with ___ class.
6. Jen and Sophie are my friends. This is ___ house.

Key: 1) my; 2) our ; 3) her ; 4) your ; 5) her ; 6) their.

Exercise 4. Form the names of nationalities from the names of countries

Country	Nationality
Ukraine	
Turkey	
Mexico	
Italy	
Britain	
Poland	
Canada	
Brazil	

Key:

- Ukraine - Ukrainian
- Turkey - Turkish
- Mexico - Mexician
- Italy - Italian
- Britain - British
- Poland - Polish
- Canada - Canadian
- Brazil - Brazilian

Exercise 5. Students read the text and answer the question [71].

Name: _____ Date: _____

My Family Members
Answer the questions.

Hello, my name is Lena. I am eight years old. This is my family. I have two brothers and one sister. My older brother's name is Dave. My younger brother's name is Timmy. My sister is older than me. Her name is Elta. My mom's name is Michet and my dad's name is Jonas. My mom likes to cook and my dad likes to watch TV. My grandparents are Joe and Emilie. They are my dad's parents. I also have a pet dog. His name is George. He likes to sleep.

How old is Lena? _____

Who are Jonas' parents? _____

How many members in Lena's family? _____

Who is Dave? _____

Who is Lena's younger brother? _____

What is Lena's sister's name? _____

What is Lena's pet name? _____

How many siblings does Lena have? _____

Key: 1. Lena is eight years old. 2. They are Jonas and Michael. 3. Lena has 6 members 4. He is older brother. 5. Lena's younger brother is Timmy. 6. Lena's pet name is George. 7. She has two brothers and one sister.

Exercise 6.

Imagine that you went to study at an English-speaking school. You need to introduce yourself. Write your name, nationality, country you live in, town. Add a few sentences about your family. Use the words to describe: bored, clever, funny, hot, happy, hungry, nice, sad, tired

Example:

Hello. My name is Petro. I am Ukrainian. I live in Ukraine. My hometown is Lutsk. My family consists of four members. My mother's name is Olia, and my father's name is Oleksandr. They are smart and funny. I have a younger sister Olena. She is 6 years old. Mum is 37 years old. Mom always cooks something delicious for us. Dad is 36 years old. He is always hungry.

IV. Feedback (3 min).

My dear students! I thank you for your good work at the lesson. You were active and cooperative. Have a nice day! Goodbye!

V. Homework.

Write a short message about family of your friend (7-8 sentences).

План-конспект уроку англійської мови у 5 класі на тему «My house. My things»

Lesson 2

Theme : My house. My things

Level : beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- to use vocabulary on the topic "My house. My things"
- use adjectives in writing (long, big, new
- to form skills in using there is/there are constructions; in/on; have got (positive, negative, questions);
- to describe own house and room

Materials: laptop, interactive board, pictures

Procedure

I.Introduction (2 min).

1. Greeting.

1. Sing the «Greeting song» with children on Youtube [61].

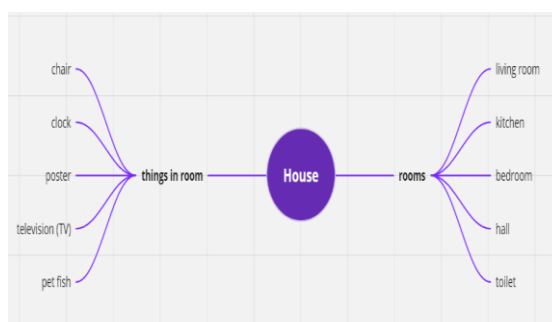
2. Organization

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic "My house. My things"
- learn to use adjectives in writing (long, big, new, dark, dirty, short, small, old, light, clean)
- to form skills in using constructions "there is/there are"; prepositions in/on; have got (positive, negative, questions);
- to describe own house and room.

II. Warming up (5 min).

2. Create a mind-map with different words you know connected with home.

III. Follow - up (35 min)

Activity 1. Vocabulary practise.

3. Play the game on the platform "Wordwall" [77].

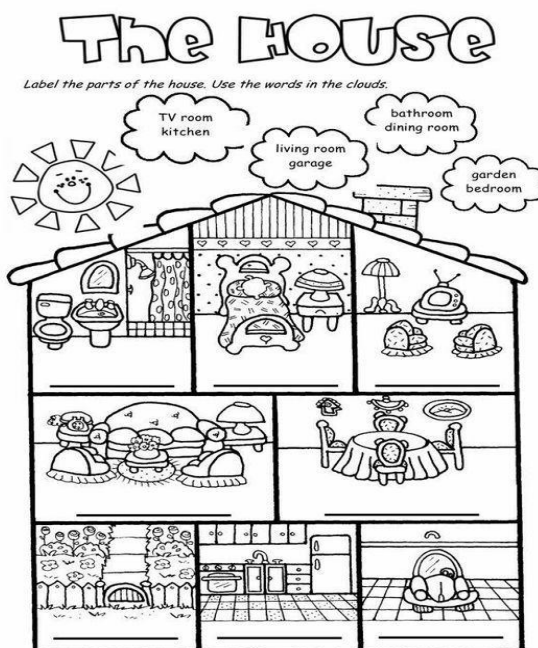
0:05

Correct Answers ✓ 9

Key:

My Answers Back

4. Paint the rooms in the house. Match the name with the room [70].

Activity 2. Grammar practice.

1. Repeat prepositions of place. Listen and repeat [65].

2. Fill in the blanks with "have got" or "has got" on the vocabulary to theme "Things in my room".

1. I _____ a comfortable bed in my room.(+)
2. She _____ a collection of board games on the shelf. (-)
3. My sister _____ a new computer for her studies. (+)
4. I _____ a variety of clothes in my wardrobe. (+)

5. John and Mary _____ a guitar in their music corner. (+)
6. The wall _____ a poster of my favorite band. (-)
7. Our family _____ a pet fish in a small aquarium. (+)
8. The children _____ many toys to play with. (-)

Key: 1. have got, 2. hasn't got, 3. have got, 4. have got, 5. has got, 6. hasn't got, 7. has got, 8. haven't got

3. Complete sentences with there is/there are.

1. _____ table.
2. _____ a door and window.
3. _____ five rooms.
4. _____ a toilet here.
5. _____ two windows.

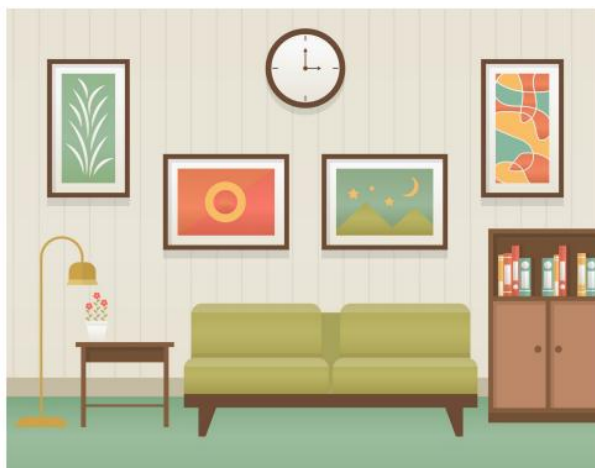
Key: 1. there is; 2. there are; 3. there are; 4. there are; 5. there are

Activity 3. Writing practice

1. Describe one of the room. Write short story using the given words.

bed, board game, bookcase, chair, clock, computer, clothes, guitar, poster, pet fish television (TV), toys, table, wall, window, door, shower, bath

Picture 1.

Picture 2.

Picture 3.

Picture 4.

Picture 5.

Example: There is a sofa. There are two chairs. There is a table. It is brown. There is a big window. There are books on the table.

2. Write a list of the furniture in your room. You can use words from the list.

bed, board game, bookcase, chair, clock, computer, clothes, guitar, poster, pet fish television (TV), toys

Key: students own answers

3. Make up and write a story about your room, using words from your list. Use adjectives: long, big, new, dark, dirty, short, small, old, light, clean

Example: My room is not too big, but it's cozy. I have a long desk where I do my homework and draw. On the desk, there's a new lamp. The bed is big and comfortable. The walls are painted in a light shade. I have a small wardrobe. There's a dark carpet on the floor. In conclusion, my room may not be too big, but it's filled with things I love. It's my little haven!

4. Compare your story with the stories of your classmates. Use for this question and answers:

My classmate has...

I have got...

I haven't got...

Have you got a... ?

5. Write about your favourite things.

What are my favourite things?

My number one/two/three favourite thing is my...

It is...

It is big/small, dark/light, new/old.

8. Describe what you have in your room.

Example: I have got keys and water bottle on my bed. I have got a hat and school books on my table. I haven't got my wallet. in my room.

IV. Lesson results (vocabulary practice).

1. So, now we can:

- name different things we have at home;
- make, ask and answer questions with "have got";
- describe room ;
- write about favourite things

V. Feedback (3 min).

So, students what were we doing today?

Which activities do you remember?

Which one is your favourite?

VI. Homework.

Write the story about your dream house.

План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «What can you do? Party time!»

Lesson 3

Theme : What can you do? Party time!

Level : beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic "What can you do? Party time!"
- use grammar concepts such as can/can't, prepositions, like
- tell the time
- to write the invitation cards;

Materials: pictures or flashcards, worksheets

Procedure

I. Introduction (2 min).

1. Greeting.

2. Organization

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic "What can you do? Party time!"
- to practice grammar concepts such as can/can't, prepositions, like, telling the time
- to write shopping list for party
- to write what you like and don't like to eat
- to write the invitation cards

II. Warming up (2 min).

Begin by asking students about their favorite activities and skills. Write a list on the board as they share. Choose a student and give them a clue about your skill. Encourage them to guess. For example, "I can do it in the kitchen." Allow a few

students to guess and then reveal the skill. "Yes, I can cook!" Now, let students take turns providing clues about their skills. The rest of the class can guess.

III. Follow - up (35 min)

Activity 1: vocabulary practice

1. Label the illustrations with words from the Vocabulary box.

Vocabulary words: cook, play, paint, remember, ride, sail, sing, skate, speak, swim

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

Key: cook, paint, sing, ride, swim, speak

Activity 2: grammar and speaking practice

1. Repeat the concept of abilities using "can" and "can't". Ask students what they can and can't. **Example:** I can cook, but I can't swim.

2. Look at the table and complete the sentences with can or can't [57].

CAN / CAN'T

Look at the table and complete the sentences with **can** or **can't**.

PETER	✓	✗	✓	✗
SARAH	✗	✓	✓	✓
JACK	✓	✓	✗	✓

1- Jack ride a bike.
2- Sarah draw pictures.
3- Peter play the guitar.
4- Sarah play the guitar.
5- Jack play video games.
6- Peter play video games.
7- Peter and Sarah ride a bike.
8- Peter and Jack draw pictures.
9- Sarah and Jack play video games.
10- Peter draw pictures and ride a bike.
11- Jack draw pictures and play the guitar.
12- Sarah ride a bike and play video games.

Key: 1. can 2. can't, 3. can't, 4. can, 5. can, 6. can't, 7. can, 8. can, 9. can, 10. can, 11. can, 12. can.

Exercise 3. Write down what time it shows [58].

Telling the time

For each clock write down what time it shows.

4:00 or 4 o'clock

1:45 or quarter to two

1:15 or quarter past one

11:35 or eleven thirty five

8:30 or half past eight

5:05 or five past five

10:50 or ten to eleven

8:25 or eight twenty five

Five minutes to one

Telling the time

For each clock write down what time it shows.

4:00 or 4 o'clock

1:45 or quarter to two

1:15 or quarter past one

11:35 or eleven thirty five

8:30 or half past eight

5:05 or five past five

10:50 or ten to eleven

8:25 or eight twenty five

Five minutes to one

Key:

4. Write sentences with like or don't like [68].

LIKE / DON'T LIKE

Write sentences as the example with LIKE and DON'T LIKE.

I LIKE MILK.	I DON'T LIKE COFFEE.

Key: students own answers.

5. Answer questions.

What can you do at the party ? (I can bake a cake.I can play games with my friends.)

Do you like parties?(Yes/No).

What food do you like to eat at the party?

What is your favourite party?

What parties do you usually have in your family? (

Do you usually send out invitations to parties? (own answers)

Activity 3. Writing and reading practice

1. Write list of food you want to buy for your party

Key: own answers.

2. Write what activities can and can't do one of the member of your family.

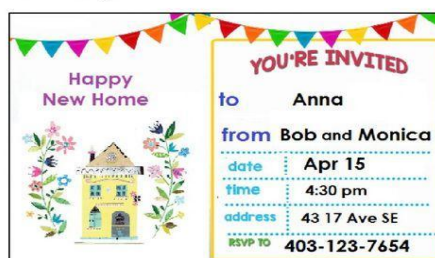
Example. My mother can cook delicious meals for the family. She can speak three languages. My mother can't skate because she finds it difficult. She can also remember important dates and events.

3. Write what do like eat and don't like eat at the party.

Example. I like to eat strawberries, chipscheese, bread. I don't like to eat: tomatoes and meat.

4. Read example of invitation and answer question [69].

CLB 1. Reading 2

Answer the questions.

1. Who is the card from? _____
2. Who is the card to? _____
3. What's the phone number? _____
4. What's the place? _____
5. What's the time? _____
6. What's the date? _____
7. What card is it?
 A. wedding B. new home C. birthday

Key: 1. Bob and Monica 2 Anna 3. 403-123-7654. 4. 4317 Ave 5E 5. 4:30 p.m
6. April 15 7. B

5. Write an invitation to your birthday according to the samples we have read.

Key: Students own answers.

IV. Feedback (3 min).

Reflection. Continue the sentence:

It was interesting...

I remembered ...

It was difficult for me...

Now I can...

Homework.

1. Write short invitation for your friends.

*План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «My day. At school»***Lesson 4****Theme** : My day. At school**Level** : beginner**Grade**: 5**Time**: 45 minutes**Objectives:**

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic "My day. At school"
- identify and name various daily activities and school subjects
- ask and answer questions about their classmates' daily routines using the

present simple tense.

- to describe their own daily routines and school schedules.

Materials:worksheets**Procedure****I. Introduction (2 min).****1.Greeting.****2.Organization**

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic "My day. At school"
- identify and name various daily activities and school subjects
- ask and answer questions about classmates' daily routines using the present simple tense
- to describe own daily routines and school schedules.

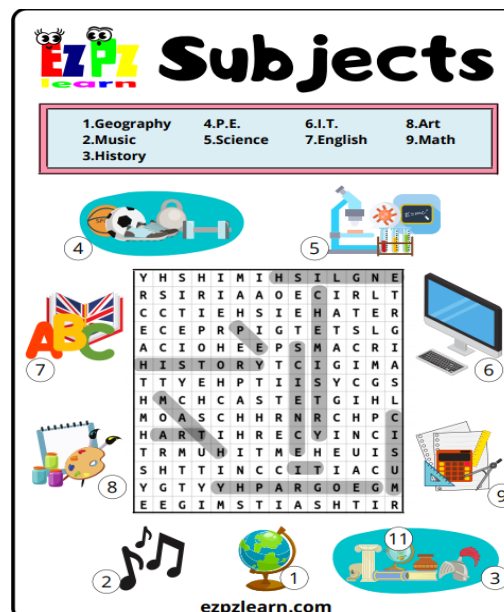
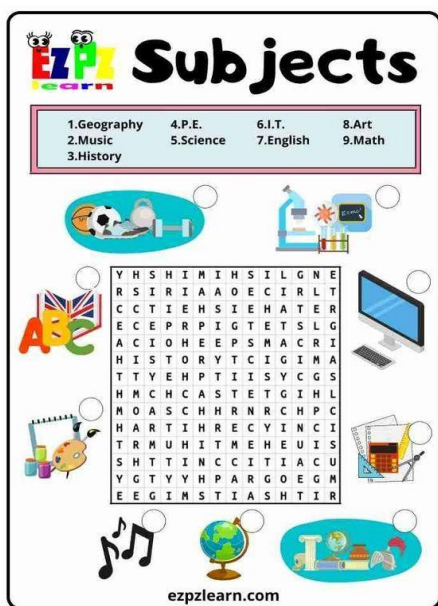
II.Warm-up (5 minutes)

Discussion:Let's talk about our daily routines. What activities do you do every day? Today, we will repeat words related to our daily activities and school subjects.

III. Follow - up (35 minutes)

Vocabulary practice

1. Look at the picture. Find the subjects [59].

Key:

Activity 2. Grammar and speaking

Ask questions to your classmate about his/her day and write answers.

Example:

1. When do you get up?
2. What do you do in the morning?
4. What do you do in the afternoon? Why?
5. When do you like listen to music or watch TV?
6. What subjects do you have on Monday and Tuesday?

3. Describe your school day (Use Present simple).

My name is I have ... lessons a day in my school. I go to school from ... to ... every week. I have ... lessons every day. It's I doesn't like But I like I have ... lessons every day too. We On ... we have ... lessons. I don't like to ... and I can't do it. On ... I have ... lessons. I like ... because I like to

Example: Certainly! Here's an example based on the provided structure: My name is Emily. I have six lessons a day in my school. I go to school from 8 AM to 3 PM every week. I have math, science, English, history, music, and physical education lessons every day. It's challenging, but I enjoy learning. I don't like math, but I like

science. I have two science lessons every day. We have music lessons on Wednesdays, and we learn to play different instruments. I don't like to play the piano, and I can't do it. On Thursdays, I have history lessons. I like history because I like to learn about the past and different cultures."

Activity 3. Reading and writing practice

4. Look at picture and write about what subjects you have every day [66].

SCHOOL SCHEDULE				
Monday	Tuesday	Wednesday	Thursday	Friday
				
				
				
				

Example: I have English, music, Spanish lesson, Chemistry on Monday.

2. Read the text and write about your favourite subject [67].

My favourite subject

My favourite subject is geography. Some people think it's boring, but I think it's interesting. You can study many things about the world, such as learning about countries, cities, rivers, oceans and mountains.

My least favourite subject

My least favourite subject is chemistry. Some people think it's easy, but I think it's difficult. There are many chemicals, I think it could be a little dangerous!

(Students own answers.)

4. Describe your day. Use vocabulary: catch the bus to school, get dressed, get up, go to bed, have a shower, have breakfast, have dinner, have lunch, walk to school, wash your face.

Example: Every morning, I get up at 7:00 AM. The first thing I do is wash my face to wake myself up. After that, I have a shower to get ready for the day. Once I'm dressed, I go to the kitchen to have breakfast. After breakfast, I catch the bus to school. When I arrive at school, I walk to school from the bus stop. During the day, I have lunch in the school cafeteria. In the afternoon, I attend my classes, and when the school day is over, I take the bus back home. In the evening, I like to relax and do my homework. Later, my family and I have dinner together. We talk about our day and share stories. Finally, before bedtime, I brush my teeth and change into my pajamas. Then, I go to bed at around 10:00 p.m.

Lesson results (2 min).

Children, what have you learnt to do at our today's lesson?

Students: - To write about our favourite subjects

- To speak about what we do during the day

- To describe our school day

Homework (1 min).

Your homework for the next lesson is to write a letter to your pen-friend about your favourite school day. The lesson is over. Have a nice day!

План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «Feeling good. Things we do»

Lesson 5

Theme: Feeling good. Things we do

Level: beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic "Feeling good.Things we do"
- use grammar "like"
- write a dialogue about plans after school
- write e-mail about plans after school

Materials: flashcards, laptop, worksheets

Procedure

I. I.Introduction (2 min).

1.Greeting.

2. Organization.

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic “Feeling good. Things we do”
- grammar "like"
- write a dialogue about plans after school
- write e-mail about plans after school

II. Warming up (5 min).

Discuss following questions in class.

What is your favourite sport? How often do you play it?

Which sports is your country good at?

Name 3 games which are played with a ball.

Do you have any after-school clubs at your school?

II. III. Follow - up (35 min).

Activity 1. Vocabulary practice

1.Fill in the missing letters.

voll__yb_ll

fo__tba_l

s_im_ing

r_n_ing

t_n__s

Key: volleyball, football, swimming, running, tennis

Exercise 2. Match words with their translation.

<i>Words:</i>	<i>Translations:</i>
1. <i>make your bed</i>	a. <i>спортивний клуб</i>
2. <i>horse riding club</i>	b. <i>кулінарний клуб</i>
3. <i>yoga club</i>	c. <i>клуб верхової їзди</i>
4. <i>Italian club</i>	d. <i>прибрати свою кімнату</i>
5. <i>athletics club</i>	e. <i>настільні ігри</i>
6. <i>feed the cat</i>	f. <i>приготувати вечерю</i>
7. <i>board games</i>	g. <i>нести покупки</i>
8. <i>carry the shopping</i>	h. <i>прибрати ванну</i>
9. <i>clean the bath</i>	i. <i>застелити ліжко</i>
10. <i>coding club</i>	j. <i>клуб програмування</i>
11. <i>film club</i>	k. <i>годувати kota</i>
12. <i>cookery club</i>	l. <i>йога-клуб</i>
13. <i>cookery club</i>	m. <i>вигулювати собаку</i>
14. <i>cook dinner</i>	n. <i>італійський клуб</i>
15. <i>tidy your room</i>	o. <i>кіноклуб</i>
16. <i>do the washing-up</i>	p. <i>мити посуд</i>
17. <i>walk the dog</i>	q. <i>кулінарний клуб</i>

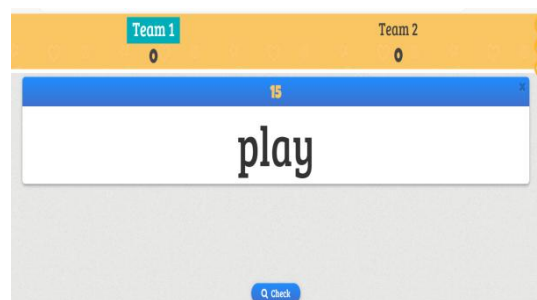
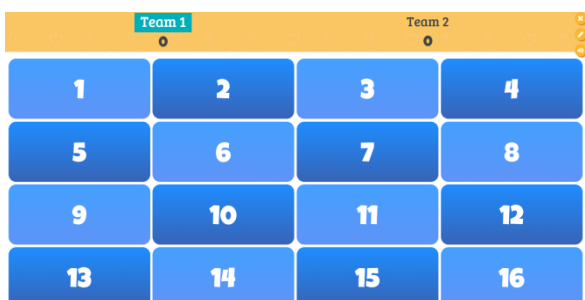
Key: 1. i; 2. c; 3. l; 4. n; 5. a; 6. k; 7. e; 8. g; 9. h; 10. j; 11. o; 12. q; 13. b; 14. f; 15. d; 16. p; 17. m

Activity 2: grammar and writing practice

3. Read the sentences and match them with the smiles [64].

Key:

4. Play computer game based on Present Continous. You need add ending - ing [56].

5. Write about sports and physical activities you enjoy.

Example:

I love doing sports and activities that keep me active. On Sundays, I go to the local pool for a nice swim. After that, I enjoy running in the park. In the afternoon, I sometimes play football with my friends. It's a lot of fun, and we laugh a lot. These activities make my weekends exciting and full of energy. I think staying active is important.

6. Work in pairs. Writing a dialogue «What do you like to do after school?».

Example: - Hey! What do you like to do after school?

- Oh, I have a few things I enjoy! I'm a member of the yoga club. It's so relaxing!

- That sounds cool! I prefer the coding club. I love working on computer programs.

- Nice! I joined the cookery club recently. I like learning new recipes.

- Great! I've heard about an Italian club. Are you interested in that?

- Yes! I'm part of the Italian club too. I love everything about Italy!

- That's interesting!

- Yes, really. Thank you. Good bye!

7. Write an email to a friend with ideas for things to do in your free time.

Hi [Friend's Name],

Hope you're doing well! Let's plan some cool things to do together in our free time. How about joining the yoga club after school? It's relaxing and good for our health. We can also try cooking something new from the cookery club. On weekends, we can go to the park and play badminton or run around. If the weather is nice, maybe we can even swim or ride bikes!

What do you think? Let me know!

Yours

[Your Name]

Feedback (3 min).

I loved that...

My favourite part was..

It was great that you...

It was difficult..

Thank you for your work, it was great today. Be happy! Good bye!

План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «My digital life. Working life»

Lesson 6

Theme : My digital life. Working life

Level : beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic "My digital life. Working life"
- write a short text about the professions of family members
- write about their daily routines using technology-related vocabulary
- use present simple tense and present continuous.

Materials: worksheets, laptop

Procedure

I.Introduction (2 min).

1. Greeting

2. Organization

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic "My digital life. Working life"
- write a short text about the professions of family members
- write about their daily routines using technology-related vocabulary
- use present simple tense and present continuous.

II.Warming up (5 min).

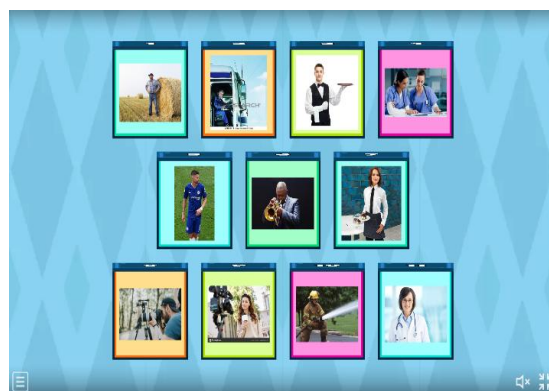
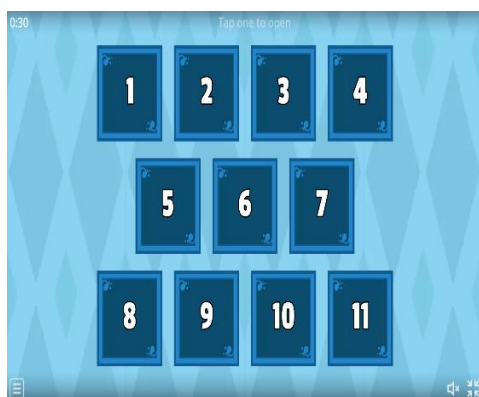
Ask students: What is your favorite form of entertainment? (e.g., movies, TV shows, books, video games, sports).

Do you listen to music? What genres or artists do you like, and why?

Are there any specific technological gadgets or devices that you can't live without?

Activity 1. Vocabulary practice

1. Name professions and create a sentence [74].

2. Fill in the blanks with the correct technology word:

1. I use my _____ to take pictures.
2. My _____ helps me keep track of my steps.
3. I'm watching a movie on my _____.
4. Siri is the virtual assistant on my _____.
5. I carry my _____ everywhere for communication.
6. I work on my assignments using my _____.

Key: digital camera, fitness tracker, laptop, smart speaker, smartphone, tablet

Activity 2. Grammar and writing practice

3. Complete sentences with Present Simple and Present Continuous.

1. The firefighter usually (drive) _____ a lorry when he is on duty.
2. My sister (work) _____ as a waitress at the local café.
3. My friend (study) _____ medicine because he wants to become a doctor.
4. The nurse (take care of) _____ patients in the hospital right now.
5. The footballer (train) _____ every day to improve his skills.
6. Our family (have) _____ a smart speaker that makes our home more convenient.
7. Right now, she (type) _____ an article on her laptop for a magazine.

Answers: 1. drives; 2. works; 3. studies ; 4. is taking care of 5. trains 6. has 9.

is typing

4. Write a story about the professions of their family members. For example:

- My [family member's name] is a [profession].
- He/ she/ they use [device] for their work.
- Sometimes, they [present continuous action related to their job].

5. Describe your daily routine using technology. Mention at least three devices from the technology vocabulary. Write what technology you use everyday.

Example: I start my day by turning off my smartphone alarm. After getting up, I get dressed and then listen to music on my smartphone. I use my smartphone calendar to check my schedule for the day. In the evening, I relax while watching videos on my smartphone before going to bed. The technology I use every day is my smartphone, laptop and tablet.

6. Write a paragraph describing your working day using present simple tense. Include information about when you wake up, eat meals, and go to bed.

Example: I usually wake up at 7 o'clock in the morning. After getting out of bed, I always start my day with a hot cup of coffee. My work begins at 9 o'clock, and I usually drive to the office. I am a journalist. After finishing work at 5 o'clock, I sometimes go to the gym for a workout. I often cook a simple dinner, like pasta. I prefer to go to bed around 10:30.

7. Create dialogue between friends about your daily routine or your working day and using technology

John: What are you doing?

Jane: I'm looking at photos on my phone. What's your job?

John: I'm a footballer. I play football every day. And you?

Jane: I'm a photographer. I take photos with my camera. I look at the photos on my laptop.

Lesson feedback (2 min).

1. Today in class I remembered the most...
2. I like the profession ...
3. Most often I use such a technology device...

Homework (1 min).

1. Write a short paragraph (5-7 sentences) about profession of your mum/brother/sister/brother.
2. Describe daily routine of your friend using technology.

План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «Places. Out and about»

Lesson 7

Theme : Places. Out and about

Level : beginner

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic "Places. Out and about"
- to use grammar constructions "there is/there are" with places, prepositions of place "outside, inside, near, above"
- to write a dialogue about plans for weekends
- to write a list of favourite things students go out
- to write about favourite transport

Materials: multimedia board.

Procedure

I.Introduction (1 min).

1. Greeting .

2.Organization

At our lesson we are going:

- to review vocabulary to theme "Places. Out and about"
- to use grammar constructions "there is/there are" with places, prepositions of place "outside, inside, near, above"
- to write a dialogue about plans for weekends
- to write a list of favourite things students go out
- to write about favourite transport

II.Warming up (5 min).

Ask students: Where do you usually go in your free time? What places are there near our school? (using the structure There`s a... There are...)

III. Follow - up (35 min).

Activity 1: Vocabulary practice.**1. Match words with their definitions.**

1. A place to stay when you are traveling.	a) bank
2. A place to watch movies.	b) hospital
3. A place to go when you are sick.	c) cinema
4. A place where you keep and get money.	d) park
5. A place where you can see interesting things from the past.	e) restaurant
6. A green space for playing and relaxing.	f) station
7. A place to eat prepared food	g) supermarket
8. A place where trains or buses stop.	i) museum
9. A large store where you buy food and other items.	j) university
10. A school for higher education and learning	k) hotel

Answer: 1. k; 2. c; 3) b; 4) a; 5) i; 6) d; 7) e; 8) f; 9) g; 10) j.

2. Match words with pictures.

Bike boat bus plane train tram underground trolleybus

Picture 1

Picture2

Picture 3

Picture 4

Picture 4

Picture 5

Picture 6

Picture 7

Key: 1. trolleybus, 2. plane, 3. bike, 4. boat, 5. tram 6. bus 7. underground

Activity 2. Grammar practise.

Play game on the Worldwall [79].

0:14 < 1 3 14 >

or but because

I like travelling by taxi,
 it's very expensive.

Здати відповіді

0:45 < 1 3 14 > ✓1

or because

I like travelling by taxi,
 but ✓ it's very expensive.

Здати відповіді

Key:

2. Choose correct answers (10 questions) [78].

0:07 ... a supermarket in my town ✓0

A
There is

Б
There are

Здати відповіді

0:23 ... a supermarket in my town ✓1

A
There is
✓

Б
There are

Здати відповіді

Key:

2. Complete the sentences with prepositions of place outside, inside, near, above.

- The cat is _____ the house.
- Look at the stars _____ us.
- The pencil is _____ the notebook.
- The school is _____ the park.
- There is a cafe _____ the cinema
- My flat is _____ the restaurant.

Key: outside, above, inside, near, near, below.

Activity 3. Writing practice.

4. Write a list of your favorite things, using phrases

Go out with friends, go running, go shopping , go swimming , go to a museum, go to a restaurant, go to the park, meet a famous person, meet at eight o'clock, meet friends, meet in the afternoon, see a famous person, see a film, visit a museum, visit friends

Key: students own answers

5. Write a dialogue with your friend about plans at the weekends.

Example: Me: Hey, Anna! What are you doing this weekend?

Anna: Hey! I want to go swimming and visit a museum. What about you?

Alex: I think about maybe going for a run on Saturday morning, what about you?

Anna: Ooh, sounds good! I'd love to join you for that. We could meet at eight o'clock near my house?

Alex: Of course! How about on Sunday? We could go shopping in the morning or maybe see a movie in the afternoon?

Anna: Great idea! We can see movie. Can we meet at five o'clock or at six o'clock?

Alex: Yes. See you later!

Anna: Goodbye!

6. Work in pairs. Write 3-5 sentences about your favorite mode of transport.

My favorite mode of transport is bus. It is convenient and comfortable. I can read book or listen to music on the bus. It is also environmentally and friendly.

IV. Feedback (4 min).

Well done! We have done a great job today. I think this lesson isinteresting/exciting/difficult/boring.

Homework. Write a short message to your friend about your plans at the weekends.

*План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «What shall I wear?
Buy it!»*

Lesson 8

Theme : What shall I wear? Buy it!

Level : beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic "What shall I wear. Buy it!".
- to practice grammar "too"
- to write short message for your friend
- to write a shopping conversation

Materials: multimedia board, laptop, worksheets

Procedure

I. Introduction (2 min).

1. Greeting.

2. Organization.

At our lesson we are going

- to review vocabulary on the topic "What shall I wear? Buy it!".
- to practice grammar "too"
- to write short message for your friend
- to write a shopping conversation

II. Warming up (5 min).

Play the song in class. Students should try to remember the names of the clothes that they hear. Then after listening they should write words on the board. Then you can students what other clothes they know [60].

III. Follow - up (35 min).

Activity 1. Vocabulary and grammar practice.

1. Students should match phrases with possible answers [75].

<p>0:03</p> <p>Good morning. Can I help you?</p> <p>Can I have a blue one and a green one, please?</p> <p>How much are the trousers?</p> <p>I really like this hat. How much is it, please?</p> <p>How much are these pens, please?</p> <p>What size do you want?</p> <p>Can I pay with my credit card?</p> <p>How much is this baseball cap?</p>	<p>They're £5.25</p> <p>That's too big. Medium, please.</p> <p>Oh, hello. Yes, how much are these pens, please</p> <p>Yes, no problem.</p> <p>Yes, of course. You can pay with credit card.</p> <p>It's €24. Would you like to buy it?</p> <p>It's 10 pounds</p> <p>Oh, the trousers are too expensive.</p>	<p>Приветствие (greeting)</p> <p>How much are these pens, please?</p> <p>They're £5.25</p> <p>Can I pay with my credit card?</p> <p>Yes, of course. You can pay with credit card.</p> <p>What size do you want?</p> <p>That's too big. Medium, please.</p> <p>I really like this hat. How much is it, please?</p> <p>It's €24. Would you like to buy it?</p> <p>Good morning. Can I help you?</p> <p>Oh, hello. Yes, how much are these pens, please</p> <p>How much is this baseball cap?</p> <p>It's 10 pounds</p> <p>Can I have a blue one and a green one, please?</p> <p>Yes, no problem.</p> <p>How much are the trousers?</p> <p>Oh, the trousers are too expensive.</p>
---	---	---

Key:

Activity 2. Speaking and grammar practice

2. Ask students.

- How often do you go shopping?
- What do you usually buy?
- Who do you go shopping with?
- What kinds of thing do you like to buy?

3. Ask students. Do you remember when we using too+adjective?

(We can use too + adjective to say when something is more than we want).

Complete the sentences with phrases: too expensive, too long, too cold, too dirty, too big, too hard. There is one extra phrase.

- a. I don't want to buy that shirt because _____.
- b. I can't wear these shoes; _____ for my feet.
- c. I can't watch those movies; _____ and boring.
- d. I won't swim in that pool; _____.
- e. I won't go outside without a jacket; _____.

Key: a. too expensive; b. they're too big; c. they're too long; d. it's too dirty; e.
t's too cold.

Activity 3. Reading practice

4. Read the messages and complete them with the words in the box:

buy size how much want meet

1. Hi, Anna

I'm planning to _____ a new pair of shoes this weekend. Do you know
_____ they cost?

2. Hi,

I want to buy dress for my friend. Can you check the ___ of the dress you saw
in the store ?

3. Hi Tom,

the new swimming pool is great. I ___ to go swimming.

4. Hello, Mike

Let's ___ at 3.30 near school. Wait for me!

Key: buy, how much, size, want, meet

5. Arrange the conversation in logical order:

- 80 gryvnia
- And what about this one?
- Yes, please. I'm looking for a T-shirt.
- How do you like this one?
- Dark blue, please.
- Good morning. Can I help you?
- Thank you
- Well, I don't like the style.
- What colour?
- Can I pay by credit card?

- Yes, I like it very much. How much is it?
- Sure.
- You are welcome.

Key:

- Good morning. Can I help you?
- Yes, please. I'm looking for a T-shirt.
- Thank you
- What colour?
- Dark blue, please.
- How do you like this one?
- Well, I don't like the style.
- And what about this one?
- Yes, I like it very much. How much is it?
- 80 grywnia
- Can I pay by credit card?
- Sure.
- Thanks.

Activity 4: Writing practice

1. Write short message for your friend. Look at the example in exercise 4.

Key: students own answers.

2. Work in pairs and write a shopping conversation. Look at exercises 1 and 4.

Example:

- Good morning! I want to buy skirt.
- Good morning! What colour? What size do you want?
- Red, please. Medium.
- Okey, no problem.
- How much it costs?
- It costs 40 pounds.
- Okay. Can I pay with my credit card?

- Sure.
- Thank you. Good bye!
- Good bye!

Feedback (3 min).

What part of the lesson have you liked the most?

Додаток М*План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «Different places. The weather»***Lesson 9**

Theme : Different places. The weather

Level: beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic «Different places. The weather»
- use grammar related to short and long adjectives
- to write postcard about holiday

Materials: textbook, worksheets

Procedure

I. Introduction (1 min).

1. Greeting

2. Organization.

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic «Different places. The weather»
- practice grammar related to short and long adjectives
- to write postcard about holiday

II. Warming up (4 min).

1. Ask students:

Do you like summer and winter?

What is your favourite kind of weather?

Which places in your country do you want to visit for a family day out?

Why ?

What was the weather like yesterday?

III. Follow - up (35 min).

Activity 1: vocabulary and grammar practice

2. Complete the sentences with true information.

Today the weather is _____ .

It`s often _____ in winter in my country.

It`s usually _____ on my birthday.

I like the weather when it`s _____.

I hate the weather when it`s _____.

3. Look to the blackboard and make a sentences:

- My favorite weather is I think it is amazing attractive exciting fantastic popular unusual wonderful

-The first month of the year...

-We have the longest holiday in...

-The first summer month is...

-The shortest month is...

4. Choose the correct one.

1. It is quiter and better/ gooder in the country.

2. Summers is hoter/hotter than the springs.

3. My brother is taller/more taller than me.

4. Our garden is biger/bigger than the other gardens.

5. Today is the hottest/ the hot day you can remember!

6. Which is the wettes/more wett month of the year? And the windiest/more windy?

Key: better, hotter, bigger, the hottest, the wettest

Activity 2: reading and writing

5. Read and fill the gaps.

Dear _____ ,

Greetings from _____ ! I am here _____ my family. My family and I having a fantastic time. The weather is _____, and every day, I _____ .. I plan to stay _____ Monday.

Wish you were here!

Best wishes,

(your name)

Possible answers: Ann, Ukraine, with, amazing, swim, until

6. Five sentences are missing in the postcard. There is one extra sentence you do not need to use [63].

- A. The weather is not very good.
- B. From there, we'll catch a train.
- C. The tents are quite big.
- D. Some of us have got guitars and play them.
- E. Dinner is the meal which we eat in a canteen.
- F. There is a nice lake near our camp.

Key: c, f, e, d,b

7. Write your own postcard about holiday to your friend.

Example:

Dear Alex,

We are staying at the countryside. I am with my friends here. The weather is sunny and beautiful. Everyday we walk a lot and swim. I am staying on the countryside until Tuesday.

See you soon! Bye

Olena

Feedback (5 min).

What part of the lesson have you liked the most? What was the most challenging part of this class for you?

План-конспект уроку англійської мови для 5 класу на тему «Fantastic concert. Animals»

Lesson 10

Theme: "Fantastic concert. Animals"

Level: beginner

Grade: 5

Time: 45 minutes

Objectives:

By the end of the lesson students will be able to:

- use vocabulary on the topic «Fantastic concert. Animals»
- use Past Simple
- use their speaking skills in Past Simple
- to write dialogue with friend about last weekend

Procedure

I. Introduction (2min)

1. Greeting

2. Organization

At our lesson we are going:

- to review vocabulary on the topic «Fantastic concert. Animals»
- repeat using Past Simple
- to develop speaking skills in Past Simple
- to write dialogue with friend about last weekend

II. Warming up (5min)

Ask students:

Have you or your family got any pets?

What are they?

Do you live on a farm?

What farm animals have you got?

III. Follow - up (35 min)

Activity 1: grammar and speaking practice

1. Write WH questions for the statements below [55].

- Sam washed the car.
Why did Sam wash the car?
- They ate dinner.
Where _____
- I saw my friend.
Who _____
- The telephone rang.
When _____
- They came to school by bus.
How _____

Key: 1. Why did Sam wash his car? 2. Where did they eat dinner? 3. Who did I/you see? 4. When did the telephone ring? 5. How did they come to school?

2. Spin the wheel and tell about holidays. Use also some adjectives: brilliant, fun, heavy, new, excited, fast, friendly [73].

Spin the wheel and tell about their holidays

Spin the wheel and tell about their holidays

Spin the wheel and tell about their holidays

Spin the wheel and tell about their holidays

3. Complete the sentences with was/were or wasn't/weren't.

1. She _____ very happy last weekends. (+)
2. Mary _____ tired. She didn't work all day long. (-)
3. My father _____ happy at work. (-)
4. Liz and Chris _____ excited about their wedding. (+)
5. _____ they at the party last night?
6. We _____ take a tent.
7. What _____ you do yesterday?

Key: was, wasn't, wasn't, were, were, didn't, did

Activity 3: writing practice

4. Write and complete the sentences:

Last Sunday I was at home/picnic/tennis lesson/dance class.

I visited...

It was exciting/boring/fantastic/fun..

5. Make a dialogue with your friend about last weekends.

Example:

- Hello, how was your weekend?
- Hello. It was exciting. I finished reading that book. It was really good.
- Cool! What about you? Did you do anything exciting?
- Actually, I did! I went on a picnic with friends on Saturday.
- Did you go swimming?
- Yes, water was great. What about you? Did you do anything fun?
- I went to a dance class for the first time! It was really difficult, but I had a lot

of fun.

That's awesome! See you later! Good bye!

Good bye!

Feedback

So, students what were we doing today?

Which activities do you remember?

Which one is your favourite?

Діагностика навичок письма в учнів 5 класу

Writing

1. Complete the sentences with the words from the boxes.

curly carpet canteen wash

- 1) My friend has got long _____ hair.
- 2) You should _____ your hands before the meals.
- 3) You can lunch in the school _____ .
- 4) When Tom vacuumed the _____, Ann washed the dishes.

2. Choose the correct forms of the verbs to complete the sentences.

- 1) Ron _____ his car an hour ago.

a) washed	b) washes
c) has washed	d) is washing
- 2) Children _____ football in the yard now.

a) play	b) are playing
c) will play	d) have played
- 3) We usually _____ to the swimming pool three times a week.

a) goes	b) go
c) are going	d) have gone

3. Write a letter to your pen friend (5-6 sentences). Use the plan below.

- 1) Your name and age;
- 2) Where do you live?;
- 3) What do you look like?;
- 4) Your hobby.

**Анкета для здобувачів освіти 5 класу для рефлексії щодо виконання вправ
на формування навичок письма**

ВИБЕРИ СВІЙ ВАРІАНТ ПРОДОВЖЕННЯ РЕЧЕННЯ		
АКТИВНО	На уроці я працював/працювала	ПАСИВНО
		
ЗАДОВОЛЕНИЙ	Своєю роботою на уроці я	НЕЗАДОВОЛЕНИЙ
		
КОРОТКИМ, ЦІКАВИМ	Урок мені здався	ДОВГИМ, НЕ ЦІКАВИМ
		
СТАВ КРАЩИМ	Мій настрій після уроку	СТАВ ГІРШИМ
		
ЗРОЗУМІЛИЙ	Матеріал уроку мені	НЕЗРОЗУМІЛИЙ
		
ЛЕГКИМИ	Письмові вправи здались мені	СКЛАДНИМИ
ЛЕГКИМ	Домашнє завдання мені здається	ВАЖКИМ
		

**Бланк завдань для діагностики сформованості навичок письма для
здобувачів освіти 5 класу НУШ**

1. Use the words to make up sentences.

- 1) has/hair/straight/Jack/blond/got.
- 2) subject/History/My/is/school/favourite.
- 3) am/good/painting/at/not/I/very.
- 4) every/Nelly/running/morning/goes.

2. Fill in is, are, have, has.

- 1) Jack and I _____ good friends.
- 2) Henry _____ got a big black dog.
- 3) Alice _____ a very polite girl.
- 4) We often _____ theme parties at our house.

3. Complete the sentences with the necessary form of the adjectives in brackets.

- 1) Maths is _____ (difficult) subject for me.
- 2) Jane's hair is _____ (long) than Sue's hair.
- 3) The weather today is _____ (good) than yesterday.
- 4) Paul is _____ (lazy) boy in our class.

4. Write an e-mail letter to your friend. Use the plan below:

- 1) Your name and age;
- 2) your most favourite/least favourite school subjects;
- 3) your hobbies.